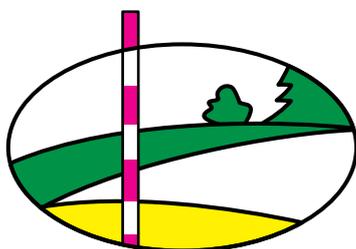

POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Pozemkové úpravy

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

- Ústřední pozemkový úřad

Těšnov 17 Tel.: 221 811 111
117 05 Praha 1 Fax: 224 810 478
E-mail: info@mze.cz www.mze.cz

Prosinec 2006

č. 58

ISSN 1214-5815

Obsah

Str.

1. **Nový stavební zákon a pozemkové úpravy**
Ing. Kamil Kaulich, MZe-ÚPÚ
2. **1. ročník veřejné celostátní soutěže „O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v r. 2006“**
4. **Rekonstrukce polních cest**
Ing. Eva Krejčíková, ředitelka PÚ Mladá Boleslav
5. **Komplexní pozemková úprava Kadlín**
Ing. Oldřich Smolík, ředitel PÚ Mělník
7. **Krajina obrazem, obraz v krajině ...a doteky „environmentálních živelů“**
Ing. Terezie Cuhrová, Ph.D., U-24 s.r.o. Praha
10. **Povodeň v Olešnici 26. 6. 2006 v povodí Veselského potoka**
Doc. Ing. Miroslav Dumbrovský, CSc., Ing. Milan Bilík, Ing. Jana Podhrázká, Ph.D., Ing. Lenka Zedmeisterová
13. **Studie protierozní a protipovodňové ochrany v povodí Černovického potoka z pohledu PÚ Tábor**
Ing. David Mišík, PÚ Tábor
14. **Finanční toky v kulturní krajině**
Ing. Vladimír Mackovič, U-24, s.r.o. Praha
15. **PROLAND - software pro zpracování pozemkových úprav**
Ing. Michal Votoček, Ph.D., GEPRO, spol. s r.o.
16. **Česká společnost krajinných inženýrů**
Doc. Ing. Karel Vrána, CSc., předseda ČSKI
17. **Historický vývoj pozemkových úprav v českých zemích**
Prof. Ing. František Toman, CSc., Brno
19. **Studium Pozemkových úprav na Agronomické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně**
Prof. Ing. František Toman, CSc., Brno
20. **Odborný seminář v okrese Olomouc**
Ing. Jan Jílek, PÚ Olomouc
23. **Ještě k restitucím zemědělského majetku**
Ing. Ladislav Vejvoda, ředitel PÚ Brno
25. **Zadávání veřejných zakázek - zjednodušené podlimitní řízení**
Ing. Jiří Blažek
27. **Příhláška**

Zajišťuje: **Ing. Pavel Gallo - příprava a projektování,**
Perucká 1, 125 00 Praha 2
Tel./fax: 224 253 194
E-mail: gallo@cmail.cz

Redakční kolektiv:

Ing. KAMIL KAULICH,
Ing. HELENA KMENTOVÁ,
Ing. MIROSLAV KNÍŽEK, CSc.,
Ing. PAVEL GALLO,
Ing. MILOSLAV VAŇOUS,
Ing. VÁCLAV MAZÍN

Za obsah článků odpovídají autoři.
Neprošlo jazykovou úpravou.
Vychází v nákladu 850 ks.

Tisk: **TEMPO PRESS, polygrafický podnik,**
Milan Jandík
Chmelová 2893, 106 00 Praha 10
Tiskárna: Kladenská 140, Úhonice,
Praha-západ
Tel./fax: 272 651 728
Mob.: 606 591 235
E-mail: tpress@centrum.cz

Foto první str. obálky Ing. Kamil Kaulich

Nový stavební zákon a pozemkové úpravy

Ing. Kamil Kaulich, MZe - ÚPÚ

Nový stavební zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) nabývá účinnosti dne 1. ledna 2007. Bude tak nahrazen dosavadní zákon č. 50/1976 Sb., který s řadou novelizací platil 30 let. Nový stavební zákon obsahuje některá ustanovení, která se přímo dotýkají zákona č. 139/2002 Sb., „o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech“.

Setkáme se opět s jinými pojmy. Jenom tato skutečnost se týká celé řady dalších předpisů - včetně zákona č. 139/2002 Sb. Základní pojmy stavebního zákona obsahuje § 2 a násl., kde se definuje: stavební pozemek, zastavěný stavební pozemek, zastavěné území, nezastavitelný pozemek, nezastavěné území, plocha, koridor, zastavěná plocha, veřejná infrastruktura, dopravní infrastruktura, technická infrastruktura, občanské vybavení, veřejné prostranství, veřejně prospěšná stavba, územně plánovací dokumentace, stavební podnikatel, stavebník, stavební dozor, stavba, nástavba, přístavba, stavební úprava, změna stavby před dokončením, terénní úprava, zařízení staveniště, údržba stavby.

Pokud jde o srovnání některých zásadních pojmů s původním stavebním zákonem, lze např. uvést, že dřívější územní plán velkého územního celku je dnes nahrazen zásadami územního rozvoje, územní plán obce je dnes oficiálně jenom územní plán. Územně plánovací dokumentací nyní tvoří: zásady územního rozvoje, územní plán a regulační plán. Zcela novým nástrojem územního plánování je „politika územního rozvoje“, kterou pořizuje ministerstvo pro místní rozvoj pro území celé republiky a schvaluje ji vláda. Politika územního rozvoje zohledňuje přeshraniční aspekty rozvoje a stanovuje v tom směru příslušné úkoly; je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

V souvislosti s novým stavebním zákonem byl vydán zákon č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění. Jde o obsáhlý předpis, který v části čtrnácté znamená úpravu zákona č. 139/2002 Sb., když zde pojednává celkem 8 změn. Novelizace se týká většinou právě změn v pojmech, tedy místo „současné zastavěné území obce“ a „zastavitelné území obce“ se používá „zastavěné území“ a „zastavitelné plochy“. To se týká hned třech ustanovení zákona č. 139/2002 Sb. – viz § 3 odst. 3, § 9 odst. 14 a § 14 odst. 8. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako nezbytný (dříve bylo „závazný“) podklad pro územní plánování – viz § 2. K tomu se v komentáři k novému stavebnímu zákonu (viz „Nový stavební zákon v teorii a praxi“, stav. Jiří Doležal, JUDr. Jan Mareček a další, vydalo Linde Praha, a.s., 990,- Kč) uvádí, že výsledky pozemkových úprav jsou nezbytným a neopominutelným podkladem pro územní plánování, nemohou však být podkladem závazným. Územní plánování je odpovědné za koordinaci využívání území z hledisek všech veřejných zájmů spojených s jeho rozvojem a ochranou hodnot území. V praxi mohou nastat případy (např. umísťování nových silnic), kdy nelze výsledky pozemkových úprav respektovat.

Doplněn je také § 9 odst. 12, který nyní zní: „*Plán společných zařízení může pořizovatel regulačního plánu projednat jako regulační plán; plán společných zařízení může pořizovatel územního plánu projednat jako změnu stávajícího územního plánu v případě, že plán společných zařízení zasahuje do platného územního plánu. V ostatních případech musí být plán společných zařízení dohodnut s úřadem územního plánování*“. Ve vzpomínutém komentáři se k tomuto bodu praví, že od 1. 7. 2007 budou pro celá území obce pořizovány územní plány,

přičemž dříve schválené územní plány obcí budou v souladu s přechodnými ustanoveními zákona do 5 let upraveny a vydány jako územní plány. Územní plány i regulační plány jsou závazné pro veškeré rozhodování o území. Pokud je při návrhu společných zařízení nalezeno vhodnější řešení, než jaké tato dokumentace předpokládala, musí být nejprve projednána a vydána její změna. Územní plánování je odpovědné za koordinaci využívání území z hledisek všech zájmů spojených s jeho rozvojem a ochranou hodnot území. Proto musí i plán společných zařízení dohodnut s úřadem územního plánování, tj. s orgánem územního plánování obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Rovněž je doplněn § 20 odst. 1 písm. d/, podle kterého pozemkové úřady koordinují v součinnosti s orgány územního plánování návaznost návrhů pozemkových úprav na sídelní struktury a územní plány a tvorbu a ochranu životního prostředí a krajiny – a nyní navíc „*uplatňují stanoviska k územním plánům a regulačním plánům*“. Tuto úpravu lze přivítat, protože se takto pozemkové úřady stávají dotčeným orgánem státní správy z hlediska pořizování územního plánu a regulačního plánu. Jejich stanoviska se stávají závazným podkladem pro orgán územního plánování. Pozemkový úřad by tak mj. měl získávat přímé informace o vývoji na podstatném úseku územně plánovací dokumentace.

V novém stavebním zákonu je v pasáži o regulačním plánu (§ 61) zajímavý odstavec 3, který praví, že „*regulační plán může nahradit plán společných zařízení komplexních pozemkových úprav podle zvláštního právního předpisu*“. V následujícím § 62, který pojednává pořízení regulačního plánu, se pak v odst. 2 písm. c/ uvádí, že o pořízení regulačního plánu může rozhodnout z vlastního nebo jiného podnětu „*zastupitelstvo obce, není-li vydán územní plán, v zastavěném území nebo v nezastavěném území jen tehdy, pokud se nemění jeho charakter nebo pokud nahrazuje plán společných zařízení komplexních pozemkových úprav podle zvláštního právního předpisu*“. Výše uvedené texty jsou určitě překvapivé a v praxi lze očekávat dosti nejasné počínání při jejich aplikaci. Svědčí také o nadále ne zcela jasném vztahu mezi územním plánováním a pozemkovými úpravami. Nutno předpokládat, že až praxe naznačí, jak bude vhodné nejasné záležitosti – které nakonec provázejí více či méně každý zákon - aplikovat.

Na závěr také trochu kritiky

K celé části nového stavebního zákona pojednávající o územním plánování možno konstatovat, že se zde podařilo posílit nadřazenost územního plánování pro všechno dění v krajině ať urbanizované či nezastavěné. V několika zmínkách zákon připomíná také obor pozemkových úprav. Je jistě dobře, že jsou zde pozemkové úpravy v několika málo kontextech uváděny, otázkou ovšem je, zda odpovídajícím způsobem. Pasáž, ze které vyplývá, že by nebylo nutno zpracovávat plán společných zařízení, pokud zde již existuje regulační plán, je přinejmenším diskutabilní. V celém územním plánování – i na úrovni regulačního plánu – totiž chybí úzký kontakt s vlastníkem. Takový, který je zajištěn výhradně v procesu pozemkových úprav. A bez takového přístupu zůstává jakýkoliv plán, zejména týkající se detailního uspořádání neurbanizovaného území, spíše jen představou než reálnou možností. A s „nařizováním“ prostřednictvím územního plánu (popř. regulačního plánu), jak má být přesně trasována cesta, jak má být přesně veden ÚSES apod., máme v pozemkových úpravách pouze negativní zkušenosti. Prakticky vždy bylo nutno podle jednání s vlastníky, na základě zaměření skutečného stavu (s čímž územní plánování nepočítá) a detailního poznání krajiny před-

stavy územního plánování více či méně korigovat. Zdá se, že bude ještě pokračovat hledání správného vymezení územního plánování a pozemkových úprav. Z našeho pohledu platí, že právě pozemkové úpravy – v celém svém obsahu mohou posloužit jako regulační plán pro nezastavěné území. Takovéto pojetí však zřejmě stále není pro strategii územního plánování přijatelné.

Podstatnější výtky však je k celkové úrovni územního plánování, jíž ani nový stavební zákon pravděpodobně příliš nemůže pomoci. Nadřazenost územního plánování pro veškeré dění ve svěřeném prostoru je pochopitelná. Měla by ale být pro tvůrce těchto plánů zavazující co do odpovědnosti a kvality, a pokud tomu tak není, je taková nadřazenost až nebezpečná. Zejména územní plánování by totiž mělo být vedeno cílem, aby dotčené území bylo pojednáno a zajištěno v zájmu udržitelného rozvoje. Troufám si tvrdit, že územní plánování takto osvěceno svěřený prostor nepojednává. Stává se totiž (a to stále více) sluhou pro záměry nejruznějších skupin podnikatelů (dovolím si užít výraz „podnikavců“), jejichž jediným

cílem je rychle vydělat. Jejichž jediným „legitimním“ cílem, v rámci u nás praktikovaného tržního hospodářství, je rychle zbohatnout. Zjevná arogance k zemědělskému půdnímu fondu, jíž jsme dnes svědky, je neomluvitelná. Množící se nevzhledné krabice, které mají sloužit výhradně pro skladování, a které jsou dnes prakticky všude (jak se kterému vlivnému obchodnímu řetězci zachce), globalizují vzhled české krajiny neuvěřitelným způsobem. Rovněž satelity z rodinných domů – jejich umístění, navázání do prostoru a hlavně gigantické rozměry nelze posuzovat kladně. Samozřejmě lze pochopit, že rozvoji obecně nelze bránit – naopak je ho nutno podporovat. Ale pokud je rozvoj diktován výhradně bezuzdným postupem volného trhu, pokud je zcela závislý na neustále se zvyšující spotřebě, pokud se řídí výhradně ekonomickými (často demagogickými) poučkami, v jejichž výhradním vleku se dnes ocitáme, jde spíše o živelný proces a nikoliv plán. Jde o cestu do pekel, kterou právě územní plánování při jeho servilnosti obecně k moci pomáhá dnes nevšedním způsobem dláždít.

INFORMACE - SOUTĚŽ

V bulletinu „Pozemkové úpravy“ č. 56, jsme odbornou veřejnost informovali o přípravě soutěže:

Realizace společných zařízení pozemkových úprav.

Po avizovaných jednáních mezi MZe ČR - ÚPÚ a ČMKPÚ byly vytvořeny základní pravidla pro vyhlášení „ověřovacího“ 1. ročníku této veřejné soutěže. ÚPÚ doporučilo místo názvu stavba roku název, který více odpovídá Zák. č. 139/2002 Sb., a po ověření, že např. výstavba biokoridoru je opatření nestavební povahy, byl název upraven:

O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v roce 2006

Do soutěže mohou místně příslušné Pozemkové úřady přihlásit díla, dokončená a uvedená do provozu do 31. 12. 2006. Do každé kategorie 1 realizované společné zařízení.

Přihlášené opatření, vedle vyplněné přihlášky musí být dokumentováno textovou částí, výkresovou a fotografickou dokumentací tak, jak je uvedeno ve „vyhlášení soutěže“. Není třeba k přihlášení dokládat úplnou projektovou dokumentaci. Důležité je stručné hodnocení společného zařízení Pozemkovým úřadem, které může být i samostatnou přílohou k přihlášce.

S „vyhlášením soutěže“ byli seznámeni ředitelé pozemkových úřadů na poradě v Průhonicích, která se konala ve dnech 11. a 12. 12. 2006.

Přihláška do soutěže je umístěna na poslední stránce tohoto časopisu.

Českomoravská komora pro pozemkové úpravy (ČMKPÚ)

ve spolupráci s

Ministerstvem zemědělství ČR, odborem Ústřední pozemkový úřad

vyhlašuje

1. ročník veřejné celostátní soutěže

O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v roce 2006

1. Cíl soutěže

Cílem soutěže je seznámit nejširší odbornou i laickou veřejnost s rozsahem a úrovní realizace společných zařízení navrhovaných v pozemkových úpravách. Soutěž je vypsána na podporu kvalitní a komplexní realizace návrhu pozemkových úprav. Je určena pro stavby realizované na území České republiky bez ohledu na státní příslušnost projektanta a místo registrace realizačních firem.

2. Podmínky soutěže

Do soutěže mohou být přihlášena díla dokončená a uvedená do provozu do 31. 12. 2006.

V soutěži budou hodnocena realizovaná společná zařízení v těchto kategoriích:

- a) zpřístupnění pozemků
- b) protierozní opatření
- c) vodohospodářská opatření
- d) opatření k ochraně a tvorbě krajinného prostředí

3. Účastníci soutěže a přihlášky do soutěže

Do soutěže přihlašuje dokončené společné zařízení místně příslušný Pozemkový úřad se souhlasem projektanta návrhu pozemkové úpravy, autora realizačního projektu a dodavatele stavby. Součástí přihlášky je stručné hodnocení společného zařízení pozemkovým úřadem.

Podmínkou soutěže je zaplacení presentačního poplatku ve výši 500,- Kč na účet ČMKPÚ.

Presentační poplatek hradí dodavatelská firma. Poplatek za přihlášení jednoho stavebního díla musí být uhrazen ke dni uzávěrky přihlášek soutěže na účet ČMKPÚ, č.ú. 573442033/0300, variabilní symbol IČ dodavatele.

Přihlášené opatření bude dokumentováno následujícím způsobem:

- a) **Řádně vyplněná přihláška** se stručnou anotací charakteristiky stavby, která opatření představí veřejnosti v rozsahu do pěti řádek.
- b) **Textová část** (v rozsahu max. do 5 stran textu) obsahuje základní údaje o realizované stavbě (opatření) dle následující osnovy: popis stavebního řešení, doba výstavby, použité technologie a materiály, cenové údaje event. další podstatné údaje se zdůrazněním, proč je stavba (opatření) k soutěži přihlašována.
Dále bude obsahovat stručné údaje o projektantovi pozemkové úpravy i realizačního projektu, údaje o dodavatelské firmě a údaje o vlastníkovi a uživateli.
- c) **Výkresová a fotografická dokumentace** musí obsahovat:
 - situaci, rozhodující řezy, významné objekty popř. řešení detailů, ve formátu A4,
 - 5 ks charakteristických fotografií ve formátu do A5.

Textová a výkresová část budou také v elektronické podobě. Tuto dokumentaci je nutno předat ve **3 vyhotoveních**.

Výše uvedená dokumentace všech přihlášených opatření zůstává majetkem vypisovatele.

Uzávěrka přihlášek 1. ročníku soutěže je 31. 3. 2007.

Dokumentaci je nutno doručit osobně nebo poštou na adresu tajemníka ČMKPÚ Ing Antonína Svobody, Novotného lávka 5, Praha 1, 116 68, nebo na Ústřední pozemkový úřad do rukou Ing. Jany Pivcové.

4. Průběh a organizace soutěže

Průběh soutěže řídí ředitel soutěže, kterým je ředitel Ústředního pozemkového úřadu. Ředitel soutěže jmenuje na základě návrhu představenstva ČMKPÚ a ÚPÚ tajemníka soutěže (zástupce ČMKPÚ), pracovní komisi, centrální komisi a odborné komise pro jednotlivé kategorie.

Pracovní komise je 3 – 5 členná a je vytvořena z pracovníků MZe ÚPÚ a ČMKPÚ; pracovní komisi řídí tajemník soutěže. Pracovní komise zajišťuje veškeré organizační záležitosti soutěže včetně zajištění distribuce dokumentací a materiálů mezi odbornými komisemi a centrální komisí.

Centrální komise je rovněž 3 – 5 členná, tvořená zástupci ÚPÚ a představenstva ČMKPÚ. Centrální komise vyhodnocuje a sestavuje výsledky odborných komisí.

4 odborné komise (v oboru cesty, protierozní ochrana, voda a ekologie) jsou tříčlenné a jsou tvořeny odborníky v daných oborech z vysokých škol a univerzit, ministerstev a výzkumných ústavů. Odborné komise posuzují a bodují předložené návrhy v příslušných kategoriích.

Složení pracovní komise pro 1. ročník soutěže:

Členové pracovní komise budou jmenováni do 31. 1. 2007

Složení centrální komise pro 1. ročník soutěže:

Členové centrální komise budou jmenováni do 31. 1. 2007

Složení odborných komisí pro 1. ročník soutěže:

Kategorie Zpřístupnění pozemků:

Prof. Ing. J. Váchal, CSc. (Jihočeská universita)
Ing. L. Věbr, CSc. (ČVUT Praha)
Ing. P. Pánek (ČVUT Praha)

Kategorie Protierozní opatření:

Prof. Ing. M. Janeček, Dr.Sc. (VÚMOP Praha)
Prof. Ing. F. Toman, CSc. (MZLU Brno)
Ing. J. Podhrázká, PhD. (VÚMOP, odd. Brno)

Kategorie Vodohospodářská opatření:

Doc. Ing. K. Vrána, CSc. (ČVUT)
Doc. Ing. T. Kvítek, CSc. (VÚMOP, Jihočeská univerzita)
Doc. Ing. M. Dumbrovský, CSc., (VUT Brno)

Kategorie Opatření k ochraně a tvorbě krajinného prostředí:

Doc. Ing. P. Sklenička, CSc. (ČZU, FL Praha)
Doc. Ing. A. Buček, CSc., (MZLU Brno)
Ing. M. Weber, CSc. (VUOZ Průhonice)

4.1. postup hodnocení

- Členové pracovní komise zajistí distribuci podaných návrhů v jednotlivých oborech všem členům příslušných odborných komisí.
- Členové odborných komisí obdrží návrhy v příslušných kategoriích. Každý návrh bodově ohodnotí, výsledek zapíše do připraveného formuláře a do Souhrnného formuláře pak uvedou jimi navrhované pořadí prvních tří projektů.
- Po vyhodnocení návrhů odbornými komisemi zajistí pracovní komise distribuci ohodnocených návrhů zpět na ÚPÚ, kde obodované návrhy vyhodnotí centrální komise. Hodnocení spočívá v sečtení celkových dosažených bodů a seřazení návrhů podle bodového ohodnocení a podle pořadí uvedených v Souhrnných formulářích.
- V případě shodného počtu bodů u více než dvou projektů se musí sejít nejméně 2 členové příslušné odborné komise a rozhodnout o pořadí projektů. O tomto rozhodnutí je učiněn zápis.
- Na prvních třech místech se mohou na stejném pořadí umístit maximálně 2 projekty.

Kriteria hodnocení – poroty

Jednotlivé stavby budou posuzovány zejména podle těchto kritérií:

- význam společného zařízení z hlediska uživatele, význam z hlediska veřejné prospěšnosti,
- začlenění stavby do krajiny,
- technická náročnost stavby,
- kvalita provedení,
- efektivita stavby (finanční a časové parametry).

5. Vyhlášení výsledků a ocenění vítězů

Všechny přihlášené soutěžní stavby budou zveřejněny na internetu na stránkách Mze i ČMKPÚ ihned po uzávěrce soutěže. Bude zveřejněn název akce(stavby), příslušný pozemkový úřad jako investor, projektant a dodavatel včetně charakteristického fota a stručné charakteristiky akce (stavby).

Nominace budou zveřejněny v bulletinu Pozemkové úpravy a na internetových stránkách ČMKPÚ před konečným vyhlášením vítězů soutěže. Nominace na první tři místa v soutěži je spojena s právem používat ji jako referenční, reklamní a propagační argument.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže se uskuteční v rámci porady ředitelů pozemkových úřadů v červnu 2007. Nominované soutěžní projekty budou představeny v rámci panelové presentace.

Označení vítězných společných zařízení titulem:

Společné zařízení v pozemkových úpravách roku 2006

bude dále označeno na akci(stavbě) - za účasti vypisovatele soutěže, zástupce odborné komise, investora, projektanta a hlavního dodavatele stavby.

Výsledky soutěže budou zveřejněny a oceněným dílům bude věnována náležitá publicita v bulletinu Pozemkové úpravy a na internetových stránkách ČMKPÚ i MZe.

Informace o oceněných stavbách bude v síti internetu na adrese ČMKPÚ a Mze ÚPU po celý následující rok.

Rekonstrukce polních cest

Ing. Eva Krejčíková, ředitelka PÚ Mladá Boleslav

Pozemkový úřad v Mladé Boleslavi letos, stejně jako v letech předešlých, využil možnosti financovat výstavbu a rekonstrukce polních cest, navržených v rámci KPÚ, za přispění financí poskytnutých Evropskou unií.

V rámci 2. kola podání žádostí o finanční pomoc z Operačního programu zemědělství pro podopatření 2.1.1. Pozemkové úpravy, které se konalo v srpnu roku 2005, podal PÚ dva projekty na výstavbu a rekonstrukci polních cest. Vybrán byl pouze jeden projekt, a to na rekonstrukci polní cesty C 4 v k.ú. Vrátno.

Na základě výběrového řízení dle zákona č. 40/2004 Sb. byla realizace stavby přidělena firmě COLAS CZ, a.s.

Původní polní cesta C4 již neplnila svou základní obslužnou funkci, ani funkce další – ekologickou, hydrologickou, krajinnou. Za deštivého počasí pak byla částečně nesjízdná. Záměrem rekonstrukce této polní cesty bylo zpřístupnění přilehlých zemědělských pozemků, jejichž svozná plocha je 165 ha. Předpokládá se rovněž využití cesty jako vycházkové a cyklistické trasy vedoucí v těsné blízkosti výrazné dominanty kraje – větrného mlýna holandského typu.

Cesta byla navržena v kategorii hlavní polní cesty P 4/30, tzn. šířka koruny je 4 m a návrhová rychlost 30 km/hod. Jedná se o cestu jednopruhovou v délce 1,65 km, obsahující 5 vyhý-

ben a 9 hospodářských sjezdů, z toho 5 sjezdů s propustkem. Po levé straně komunikace byl vybudován otevřený příkop, který zajistí odvedení srážkové vody mimo těleso komunikace.

Krajinnotvornou funkci cesty podtrhne i výsadba doprovodné zeleně po levé straně cesty, rozdělená na tři části. V první části byly vysazeny stromy (duby a ořešáky), v druhé části vyšší keře (lísky) a ve třetí části střídavě tři druhy keřů (pámelník, růže, ptačí zob). Důvodem takového odstupňování je snaha zachovat pohled na stavbu větrného mlýna.

Nově zrekonstruovaná cesta navazuje na cestu C2, kterou pozemkový úřad zrekonstruoval v roce 2003 také z finančních prostředků poskytnutých Evropskou unií, v rámci programu SAPARD. Zároveň se předpokládá, že tato cesta bude napojena na cestní síť v sousedním katastrálním území Doubravice. Dojde tak k propojení obcí Vrátno a Doubravice a odklonění zemědělské dopravy mimo centra těchto obcí.

Stavba cesty C4 byla zahájena dne 4. 9. 2006 a ke dni 15. 11. 2006 byla dokončena. Po kolaudačním řízení bude stavba cesty včetně ozelenění předána Obci Vrátno. V tomto bodě se nabízí prostor pro poznámku, že by jistě všechny dotčené strany, hlavně obce, ale i vlastníci pozemků a zemědělci, ocenili možnost financovat údržbu cest a doprovodné zeleně rovněž z prostředků Evropské unie, v rámci nového Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD), jak navrhuje ministerstvo zemědělství, protože pro obce tato údržba znamená značné zatížení jejich rozpočtu.

Fotografie z průběhu výstavby polní cesty C4 Vrátno

Komplexní pozemková úprava Kadlín

Ing. Oldřich Smolík, ředitel PÚ Mělník

Na základě žádostí vlastníků zemědělské půdy zahájil Pozemkový úřad Mělník v roce 1998 komplexní pozemkovou úpravu v k.ú. Kadlín. Pro smysluplnost této komplexní pozemkové úpravy byly do obvodu upravovaného území zahrnuty i části k.ú. Ledce o výměře 38 ha, Chorušice – výměra 48 ha a Zamachy – výměra 11 ha. Výměra řešeného území činila přes 508 ha. Pozemková úprava byla ukončena zápisem do katastru nemovitostí v roce 2003. Celkové náklady na projekt a geodetickou činnost včetně zpracované DKM činily 3.339.000,- Kč. Komplexní pozemková úprava Kadlín měla několik zvláštností, o kterých bych se rád zmínil.

Jak již jsem uvedl výše, v obvodu upravovaného území byly 4 katastrální území, byť tři jen z částí. Z těchto katastrálních území náleží k.ú. Chorušice pod jinou obec a k.ú. Zamachy náleží nejen pod jinou obec, ale nachází se na sousedním okrese Mladá Boleslav. Na tomto místě považuji za nutné vyzdvihnout spolupráci jak s kolegy z Pozemkového úřadu Mladá Boleslav, tak i s pracovníky Katastrálního úřadu Mladá Boleslav. Při komplexní pozemkové úpravě byly dost podstatně měněny hranice jednotlivých katastrálních území a to včetně okresní hranice.

Jednou ze zvláštností pozemkové úpravy byl nedostatek státní půdy. I na příslušných listech vlastnictví bylo evidováno pouze 1,71 ha půdy. Tato situace byla dobrou školou do budoucna, neboť s tímto problémem se budeme setkávat stále častěji a to nejen v návaznosti na odprodej státní půdy evidované na LV 10002 – Pozemkový fond ČR.

Nedostatek státní půdy pro společná zařízení se podařilo vyřešit zpracovatelské firmě GEPARD s.r.o., ve spolupráci s Obcí Kadlín, sborem zástupců i všech účastníků pozemkové úpravy následovně. Obec Kadlín na společná zařízení věnovala 4,62 ha, ostatní účastníci úpravy 5,66 ha. Bez této půdy by nebylo možno naprojektovat a později vybudovat nezákladnější síť společných zařízení.

Třetí nejpodstatnější zvláštností byl přístup všech účastníků řízení. V celém průběhu zpracování návrhu komplexní pozemkové úpravy se nenašel nikdo, kdo by byl jen nepřebíraním korespondence řízení komplikoval.

Samostatnou kapitolou je přístup Obce Kadlín, zvláště pak starosty obce pana Šestáka a rovněž členů sboru zástupců - za největší vlastníky půdy v obvodu komplexní pozemkové úpravy pana Čecha a pana Šimka. Tito lidé pochopili přínos komplexní pozemkové úpravy pro obec i pro vlastní zemědělské využití pozemků. Obec Kadlín si již v roce 1991 vytvořila plán obnovy vesnice. Záměry z tohoto plánu se jí daří beze zbytku plnit. Některé plánované akce mohly být uskutečněny pouze po provedení komplexní pozemkové úpravy. Jedním z těchto bodů byla vize (neváhám ani použít slovo sen) pana Čecha, vybudovat na vrchu Hradišť rozhlednu. Realizaci tohoto snu se pokusím přiblížit čtenářům tohoto časopisu.

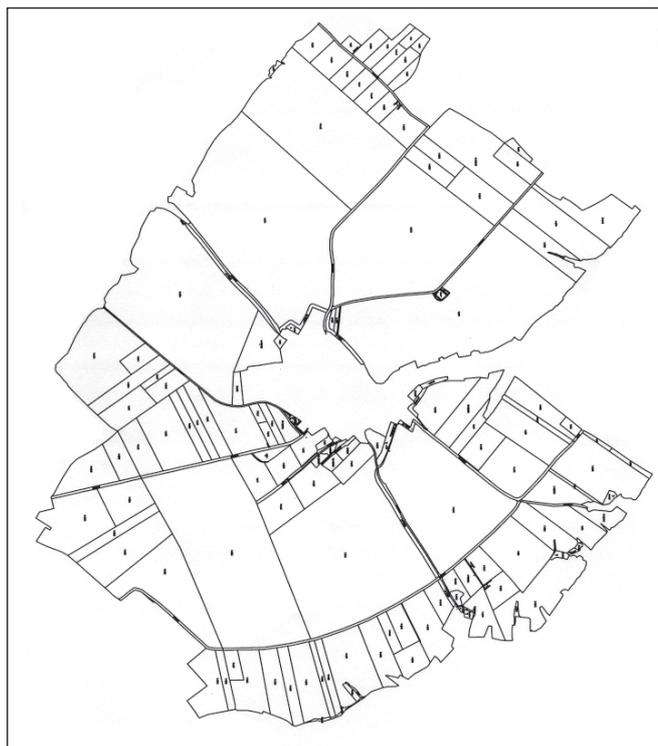
Návrší nad Obcí Kadlín, která leží na rozhraní Mělnicka a Mladobolesavska se nazývá „Hradišť“, nadmořská výška 314,2 m. Archeologické práce dokazují, že na tomto místě bývalo lidské sídliště již v mladší době kamenné, podle prof. Dr. Rudolfa Turka i sídliště keltské. Podle amatérského archeologa pátera Václava Krolmuse (kolem roku 1840) zde měli své bojiště i obětiště pohané. V době Karla IV. byl „Hradišť“ opevněn proti loupeživým rytířům. Později byl na Hradišti čedičový lom, těžba byla ukončena v roce 1890. V roce 1911 vybudovala Obec Kadlín na vrchu tohoto kopce vodojem. Tento vodojem je používán, byť rekonstruovaný, do dnešní doby. V padesátých letech došlo při zcelování polí k likvidaci všech přístupových cest. Samotný vrch kopce s vodojemem byl obklopen

velkým blokem polí. V případě nutnosti kontroly či opravy vodoráží se vyjížděla v poli kolej, která se vždy při orbě pozemků rozorala.

V roce 1991 se myšlenka pana Čecha na vybudování rozhledny dostala do plánu obnovy vesnice. Realizace této myšlenky byla umožněna provedením komplexní pozemkové úpravy, při které byla navržena, mimo jiné, i cesta, která zpřístupnila pozemky vlastníků, spojila Obec Kadlín s vrchem „Hradišť“ a dále směřuje k osadě Syslov v okrese Mladá Boleslav.

Kadlín mapa - původní stav

Kadlín mapa - schválený návrh

Po zápisu komplexní pozemkové úpravy Kadlín do katastru nemovitostí sestavil sbor zástupců plán realizace společných zařízení. Jistě lehce uhodnete, která komunikace se budovala první. Výstavbu polní cesty s jednostranným příkopem a doprovodnou zelení realizoval Pozemkový úřad Mělník ještě v roce 2003. Základní technická data hlavní polní cesty C4 k.ú. Kadlín:

- svozná plocha 120 ha
- kategorie P4/30
- zpevněná, jednopruhová, s jednostranným příkopem a jednostrannou doprovodnou zelení
- celková délka 1210,23 m
- součástí je 1 výhybna a sjezdy na pole
- šířka koruny 4 m, šířka vozovky 3 m
- povrch vozovky – obalovaná směs

Celkové náklady na tuto polní cestu činily 3.243.000,- Kč. V této části nejsou zahrnuty náklady na výsadbu zeleně, neboť zde pozemkový úřad zabezpečuje pětiletou následnou údržbu. Teprve po uplynutí této doby bude zezeň předána obci. V současné době Pozemkový úřad Mělník v rámci Operačního programu realizuje v rámci komplexní pozemkové úpravy Kadlín další tři společná zařízení, o kterých podáme informaci v následujícím období.

Vraťme se nyní zpět k již avizované rozhledně. Rozhledna byla navržena jako strážní věž z období vlády Karla IV. Obec Kadlín vyhlásila den 17. 7. 2005 dnem, kdy mohl každý zájemce přinést svůj základní kámen pro výstavbu rozhledny. Přinesený kámen byl v průběhu realizace zabudován do základů rozhledny. Jména dárců jsou uvedena na vývěsní desce u rozhledny a na letáčích informujících o rozhledně.

Pohled původní od Kadlína

Pohled od Syslova

Rozhledna - pohled od Kadlína

Vlastní stavba trvala dva měsíce a její slavnostní otevření bylo uskutečněno 9. 9. 2006. S jejím provozem je počítáno v období měsíců duben – říjen, úterý – neděle 9.00 – 17.00 hodin. Výška rozhledny je 19,1 m, bylo na ní třeba 35 m³ dřeva. Celkový finanční náklad na rozhlednu činil dle sdělení pana starosty 870.000,- Kč. Obec uvolnila 260.000,- Kč a 610.000,- Kč činily státní prostředky.

V tomto článku jsem chtěl ukázat, že využití pozemkových úprav je velice rozsáhlé, neboť bez komplexní pozemkové úpravy by nebylo možno zrealizovat všechny cíle, které si Obec Kadlín stanovila v programu obnovy venkova.

Závěrem ještě nutno dodat, že výstavba rozhledny není jedinou aktivitou Obce Kadlín. Kdo máte zájem dozvědět se něco více o této malé, ale aktivní obci, navštivte www.kadlin.cz nebo přímo obec samu.

■ Čestné členství ČKAIT ■

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků má dva nové čestné členy.

Na shromáždění delegátů v Praze dne 1. dubna 2006 převzali čestné členství ČKAIT z rukou předsedy Komory Ing. Václava Macha dva noví čestní členové, kteří stáli u vzniku Komory a podíleli se na legislativním a organizačním utváření Komory.

Ing. František Kleček - autorizovaný inženýr pro obor geotechnika, od roku 1992 byl členem Ustavujícího výboru Komory, od roku 1993 do roku 2005 byl tajemníkem a členem Autorizační rady ČKAIT.

Ing. Jiří Kokoška - autorizovaný inženýr pro obory pozemní stavby, stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství a pro stavby pro plnění funkce lesa, člen Ustavujícího výboru ČKAIT, člen Autorizační rady ČKAIT v letech 1992-2005.

Blahopřejeme oběma významným kolegům a přejeme jim pevné zdraví do další účasti na řešení rozvoje a profese.

Krajina obrazem, obraz v krajině ...a doteky „environmentálních živlů”

Ing. Terezie Cuhrová, Ph.D., U-24 s.r.o. Praha

„Význam termínu krajina lépe pochopíme, když vedle něj položíme slovo kraj či krajan: těmi je vyjádřen niterný vztah lidského jedince k místu, kde se narodil, kde prožil své dětství.” (Gojda, M., 2000, s. 59)

Cesty k popisu a poznání hodnoty krajiny jsou různé, proč tedy nezkusit i možnost nahlížet na krajinu zase trochu jinak – třeba jako na obraz.

Proměna prostoru

Podíl člověka na vytvoření současné podoby krajiny je zásadní. Urbanizace a kultivace prostoru potlačily divokost přírody a vtělily především vizuálnímu obrazu země určitý řád. Ať již považujeme intenzitu působení antropického tlaku někde za přehnanou, neodpovídající podmínkám místa, faktem zůstává, že do krajiny tím přibýly některé prvky (jev), které příroda sama o osobě neumí a nevytváří a jejichž přítomností je posilněna estetická hodnota prostředí. Kulturní působení tedy mj. přináší novou pestřejší (v období celého roku) barevnou skladbu prostředí, vnáší svými požadavky na uspořádání do prostoru geometrické tvary, liniemi narovnává, rozděluje i sceluje, rozmisťuje stavby apod. Dohromady pak toto vše lze vnímat jako obraz, jehož kompozice je buď vyvážená nebo nevyvážená. Od toho se pak následně mohou odvíjet i naše pocity vůči pozorovanému místu. Dojem ze smyslového kontaktu s krajinou je však ještě korigován obecným povědomím a osobní zkušeností. Jak se zdá, konečná podoba je tedy výsledkem vzájemného souboje subjektivních pocitů a objektivních znalostí.

Ptal jsem se proč a...?

Mnozí si jistě nejednou položili otázku *proč*? se nám líbí zrovna tato krajina a nikoliv jiná? Je to snad osobní zkušenost, vztah k místu? Nebo je to proto, že v nás byly vyvolány vzpomínky na krajinu velmi podobnou, nám dobře známou? A obsah viděného obrazu? Na kolik ten ovlivňuje naše smysly a jak vystihnout jeho podstatu? Nedokonalost poznání, pocity neporozumění a bezmoci, jsou vnitřní hnutí spojená s jedním z neobvyčejných projevů krajiny. Je to totiž především schopnost krajiny dotknout se citů člověka, která ji předurčila k tomu, aby byla tématem rozvíjeným v literatuře i hudbě. Snad nejkonkrétnější podoby je dosaženo v krajinomalbě, kde se dostává krajině výsadního postavení. Odtud může pramenit inspirace, jak viděný obraz popsat. Popsání skrze rozložení krajině scény na dílčí prvky však musí spočívat kromě ve vytipování základních charakteristických znaků prostředí také v pochopení vzájemných vztahů, vazeb i v porozumění dynamice prostoru. Přitom všem na nás v terénu bude, mimo osobního zaujetí, působit ještě řada dalších faktorů¹ především klimatické po-

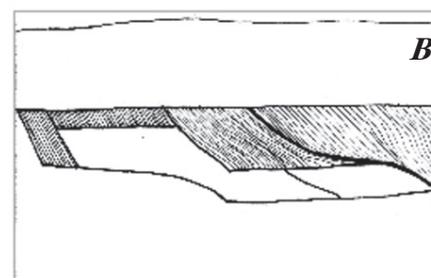
vahy, které mohou výrazně ovlivnit naši vnitřní pohodu. Mezi ně určitě patří teplo, zima, vítr, déšť, dusno apod. Obraz v krajině nebývá němý, vnímáme nejrůznější zvuky, z nichž některé již máme spojené s konkrétní představou. V neposlední řadě je tu další výrazný činitel - světlo.

Světlo v krajině obrazem

Objevuje se v mnoha podobách. Šero, jas, kontrast (ostrý, měkký), plošné světlo, jednotlivé paprsky, blikání apod. Účinek slunce je mnohdy tak velký, že se snadno zmýlíme vzniklou iluzí viděného obrazu. Nejlepší zkouškou, ověřující působení proměnlivosti intenzity slunečního světla během dne, je vyhodnocení jednoho místa při zachování stejného postavení pozorování v několika fázích (například brzo ráno, v poledne a při stmívání). V čase ranního rozbřesku ještě nejsou zcela patrné barvy, ale jsou dobře rozeznatelné základní linie pozorovaného výjevu. Příliš jasné polední slunce může naopak potlačit kontrast ostrých hran a barev v krajině. Setmění dodává obrazu tajemnost. Do prostoru vstupují stíny, dílčí části jsou zřetelně osvětleny, jiné

postupně zahaluje temnota. Z každé z uvedených dob si odnášíme různorodé pocity, protože pozorované místo vidíme a vnímáme pokaždé jinak. Následující příklad počítačové animace obrázků, kdy byl ubírán jas a kontrast světla, případně vypuštěna barva, se snaží napodobit proces proměny vnímané scény a projev přítomných dílčích skladebných částí. Uvedený komentář je jen jednou z možností, jak vzniklý obraz interpretovat.

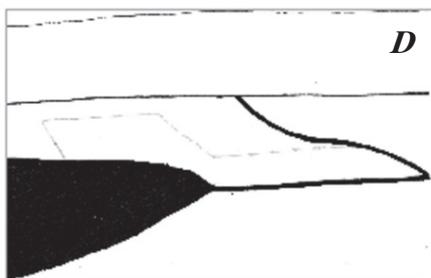
Obrázek 1 AB představuje pohled na obhospodařovanou krajinu za tmy. Jehličnaté porosty, chmelnice a louky v popředí potměly. Pouze plochy polí vystupují jako mozaika geometrických obrazců a signalizují přítomnost a působení člověka. Mezi lány je dobře viditelná linie doprovodné zeleně vodoteče, která navíc svým prohnutím podtrhuje morfologické uspořádání terénu. Z rozdílné textury orných ploch je patrné i uplatnění odlišných kultur. Modifikovaný obraz krajiny však není přesný, neboť neukazuje bodová světla vycházející z oken chalup v sídle na horizontu pod lesem. Nepochybně by byl i velkým estetickým činitelem měsíc a jeho světelný účinek. Ski-cy / B, D, F/ schematicky naznačují, které složky se zdají ve svém projevu nejsilnější. V případě 1B je projev tmavých ploch potlačen a význam mají spíše jen vystupující světlejší obrysy polí různé textury.

Obr. 1 AB Minimální účinek světla (noc, tma)

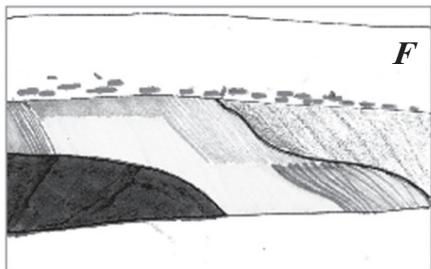
Druhý příklad (Obr. 2 CD) se snaží ukázat na stav, kdy viděná scéna působí nevýrazně. Zejména ve dnech mírného deště při bílé obloze bez mraků je krajina zahalena šedivým oparem, který pohlcuje vzájemné kontrasty a přechody mezi ploškami. V uvedeném případě šlo o absenci výrazného světla, obdobný efekt

však někdy vyvolává i příliš jasné slunce. Dílčí složky přesvětleného obrazu splývají dohromady v jeden nevýrazný celek. Zachytit, která z částí se projeví v daných podmínkách nejvíce, je složité, přesto se zdá, že plochy polí jakoby z obrazu vypadly (rozdíl mezi pěstovanými plodinami je smazán) a spíše vystupuje jejich ohraničení.

Obr. 2 CD: Přesvětlení

Poslední dvojice (Obr. 3 EF) představuje krajinu prozářenou světlem, které nepohlcuje tvary ani netlumí barvy, ale naopak zmiňované rozjasněním dokresluje. V ideálním případě přechází později sluneční svit do kontrastů, které vnášejí dramatické sekvence do námi vnímané scény. Na příkladu je patrný silný projev doposud spíše opomíjených ploch polí, která na sebe soustřeďují pozorovatelovu pozornost. Při takovém osvětlení dokážeme plně ocenit pestrost barev vycházející z pěstovaných odrůd zvolených kultur, tzn. krajinný uměle vytvořený obraz². Ekologická stabilita orných ploch je oproti okolním neurbanizovaným plochám minimální, přesto jsou z estetického hlediska nejvýraznějším určovate-

Obr. 3 EF: Jasně světlo

lem ovlivňující náš postoj a hodnocení místního rázu. Existuje názor, se kterým lze i souhlasit, že co je pro krajinu přirozené, je z velké pravděpodobnosti ve svém projevu i hezké, v opačném případě však tuto formulaci rozhodně nelze jednoznačně použít.

Druhou částí obrazu, která na sebe přitahuje pozornost, je červená skladba střech sídla. Tmavé pozadí lesa působí jako ideální plátno, které dává vyniknout barvě, jež se v čistě přírodním prostředí v hojnější míře vyskytuje poměrně zřídka. Spíše bývá spojována se životem člověka, protože je na mnoha místech přirozeně výraznou součástí barevné skladby střech venkovských sídel.

Skladebné prvky krajinného obrazu

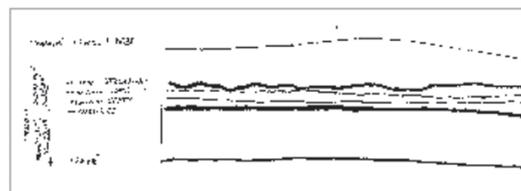
V *Příběhu umění* spisovatele E. H. Gombrichta je popisována strastiplná cesta vedoucí k uznání krajiny jako tématu hodného malování. Z počátku se uplatňovaly znalosti nevhodnějších postupů míchání barev a ideální kompozice obrazu proto,

aby bylo dosaženo maximální malebnosti. Autor díla k tomu píše: „*Impozantní strom v popředí mohl posloužit jako nápadný kontrast k pohledu do dálky, který se otvíral uprostřed obrazu. I barevné schéma bylo pěkně vypracované. Teplé barvy, především hnědé a zlaté tóny, měly být v popředí. Pozadí mělo přecházet do bledých modrých barev. Existovaly recepty, jak se mají kreslit oblaka zvláštní postupy napodobování kůry sukovitých dubů.*” (s. 405) Sami malíři záhy pochopili, že skutečnost vždy tak ideální uspořádání nemá. Mohou chybět některé zmiňované impozantní prvky nebo je prostor fádní, plochý, málo zvlněný atp. Tak jako byly výše předvedeny příklady s proměnou světla v krajinném obraze, můžeme zkusmo rozložit obraz do linií a bodů.

Horizontální linie

Zjednodušením a přibližnou schematizací lze obsah krajinného obrazu připodobnit ke skladbě sestavené z prvků obvykle využívaných v geometrii. Typickým představitelem jsou horizonty představující více či méně pravidelné linie. Jejich přítomnost v krajině je proměnlivá. Za relativně stabilní je možné považovat takové horizonty, které mají solidní geomorfologický základ a tím jsou především hřebeny kopců. Pokud jsou zalesněny, lze očekávat do budoucna narušení delšího či kratšího úseku linie odlesněním. V případě, kdy je pomyslná přímka tvořena vegetací, je její setrvání na obzoru určeno dobou existence daného rostlinstva (např. odstranění vykácením, sklizní). Nejvíce proměnlivým horizontem je nebe, proto ani nemusí být za horizont považováno. V krajině bývá spíše obzorem, pozadím. Přesto i na nebi vznikají zřetelné horizontální linie (ať již díky uskupení mraků, přechodem fronty či přeletem letadla). Identifikace horizontů „nevýrazné“ krajiny je

Obr. 4: Horizonty

znázorněna na skice k fotografii (Obr. 4). Na ní jsou zachyceny jak linie proměnlivé (nebe, porost kukuřice – spodní i horní část) i relativně stabilní (pomyslné propojení korun stromů, hřebeny kopců, linie cesty).

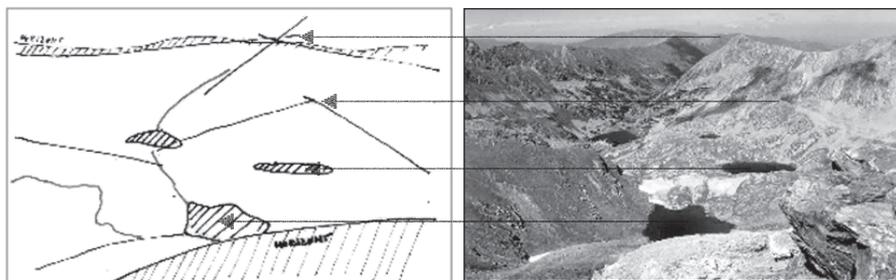
V krajině dále existují útvary, které nepůsobí na obzoru, ale uvnitř obrazu. Mezi takové patří především koryta řek, potoky, cesty i okraje kultur. Mnohé z nich při pohledu ze shora vytvářejí křivky, vlny, některé pozorovaný krajinný prostor rozdělují jiné ho naopak spojují.

Body a jejich uskupení

Další ze skladebných prvků, vyskytujících se v krajině v různých podobách, jsou body. Mohou jimi být solitérní stromy, skalky, sloupy vysokého napětí, sakrální architektura apod. V případě identifikace bodů velmi záleží na zvoleném měřítku pro pozorovanou oblast – co je bodem a co je již je považováno za skupinu bodů či za samostatnou plochu? Tak jako v případě linií šlo především o horizontální působení, u bodů pozorujeme spíše působení vertikální. Některé prvky svou četností výskytu v řešeném území vyvolávají také dojem plošné spojitosti (např. rybníční soustavy). Na stejné fotografické ukázce (Obr. 5) jsou patrné body (stromy), které mohou na pozorovatele působit jak samostatně, tak jako shluky bodů převažujícího vertikálního směru. Zároveň obrázek ukazuje na pravidelnost (v přirozeném přírodním prostředí víceméně cizorodý jev), řádkové výsadby kukuřice. Pěstované plodiny se pozorovatelé jeví jako „parter“ či podnož stromů v pozadí. Vršky jednotlivých rostlin vytvářejí dočasnou linii, která po sklizni zcela zmizí a uvolní pohled skrz stromy do dále. Z příkladu je mj. patrné, jak proměnlivé je vnímání jednoho vybraného výřezu krajiny v závislosti na době (roční i denní) a místě pozorování (z blízka, z dále, z podhledu, z nadhledu).

Obvykle, pokud se na to přímo nezaměřujeme, přítomnost zmiňovaných prvků v krajinném obrazu příliš nerozlišujeme (nejde-li o dominanty). Vnímáme spíše kvalitu a hodnotu vzniklého celku.

Některé oblasti jsou složité na vyjádření výrazu. Krajinných typů je velmi mnoho a univerzální podoba neexistuje. Vyskytují se krajiny monotónní, u kterých nevíme co vyzdvihnout, čeho se při hodnocení chytit. V těchto případech může být přírodní hodnota silně poznamenána a pozornost je vhodné soustředit spíše na přítomné kulturní a historické charakteristiky. Naopak na příkladu (Obr. 6) hornaté krajiny španělských Pyrenejí, kdy je určujícím znakem geomorfologie terénu, dynamika a odpovídající přírodní společenstva, lze často jen obtížně vyzdvihnout kulturní aspekty místa.

Obr. 6: Rozklad obrazu hornatého masívu Pyrenejí

Pochopitelně, že uvedené skladebné prvky působí pouze jako součást obrazu, jemuž pomáhají dát výraz a nám ho popsat.

Závěrem

Zájem, který studium krajiny vyvolává, dokazuje její fascinující schopnost doznít se široké skupině lidí a oborů. Proto lze mezi jednu z mimoprodukčních vlastností krajiny zařadit také její osobité působení na člověka. Interpretace obrazu krajiny je bezpochyby individuální záležitostí každého z nás a nelze aplikovat obecný postup *co a jak cítit*. Možná, že časem dospějeme i k určení obecných zákonitostí

zařazující krajinu, na základě existence a uspořádání určitých jevů, do příslušné kategorie, přesto je však nutné mít na paměti: individualita projevu krajiny je jedinečná vlastnost a v kombinaci s mnoha ostatními faktory (ovlivnitelnými i neovlivnitelnými) je neustálou proměnnou. Na rozdíl od krajinomalby se nám tak „obraz“ v krajině neokouká. Jeho působení je plynulé, časově neomezené, ale i nepředvídatelné.

A tak na závěr nezbyvá, než si nad složitostí krajiny povzdychnout...

Proč neexistuje univerzální rovnice, jež by jednoznačným výsledkem zařadila krajinu do některé obecné kategorie – krásná, ošklivá... Byly bychom tak zbaveni pochyb o správnosti závěru našeho posuzování, nemuseli bychom se trápit mírou subjektivity hodnocení, nemuseli bychom složitě obhajovat výsledek před druhými, svádět boj sami se sebou, a konečně, možná bychom nemuseli ani do terénu... Doma, v teple, bychom seskládali všechny potřebné prvky rovnice, dvakrát podtrhli výsledek a objektivně zkonstatovali, že jsme subjektivně nepochybili.

Prameny a literatura:

- GOMBRICH, E. H., 1989: *Příběh umění*. Odeon, Praha.
 GOJDA, M., 2000: *Archeologie krajiny*. Academia, Praha.
 VOREL, I.: Prostorové vztahy a estetické hodnoty. In.: SKLENIČKA, P.; VOREL, I. (eds.), 1999: *Péče o krajinný ráz cíle a metody*. Sborník přednášek a diskusních příspěvků z kolokvia konaného 17. a 18. února na Fakultě architektury v Praze. ČVUT Praha.

Použitá fotografie z archivu autorky.

Poznámky:

- I. Vorel se ve svém metodickém podkladu věnovaném hodnocení krajinného rázu zmiňuje o některých faktorech ovlivňujících naše smysly v souvislosti s estetickou hodnotou krajiny a estetickou normou.
„Tyto vjemy (ty, které se dotýkají našich smyslů – pozn. autorky) odrážejí tzv. emocionální hodnoty krajiny a vyvolávají určité duševní pocity jako je uklidnění nebo naopak neklid, překvapení, úžas.“
 VOREL, I.: Prostorové vztahy a estetické hodnoty. In.: SKLENIČKA, P.; VOREL, I. (eds.), 1999: *Péče o krajinný ráz cíle a metody*. Sborník přednášek a diskusních příspěvků z kolokvia konaného 17. a 18. února na Fakultě architektury v Praze. ČVUT Praha, s. 22.
- S tím souvisí zamyšlení nad otázkou hodnoty kulturní krajiny vzhledem k razantní proměně přirozené přírody. Názorným příkladem je např. rozsáhlé pěstování energetické plodiny řepky, jejíž žluté plochy barevně obohacují krajinu. Je zde rozpor mezi zvýšením estetické hodnoty a snížením přírodní kvality? Dlouhodobý a intenzivní vliv člověka na podobu kulturní krajiny je tak výrazný, že současné vstupy téměř vždy omezují zase jen něco „umělého“. Proto může být vnesena otázka: K čemu vztahovat hodnocení, s čím srovnávat?

Povodeň v Olešnici 26. 6. 2006 v povodí Veselského potoka

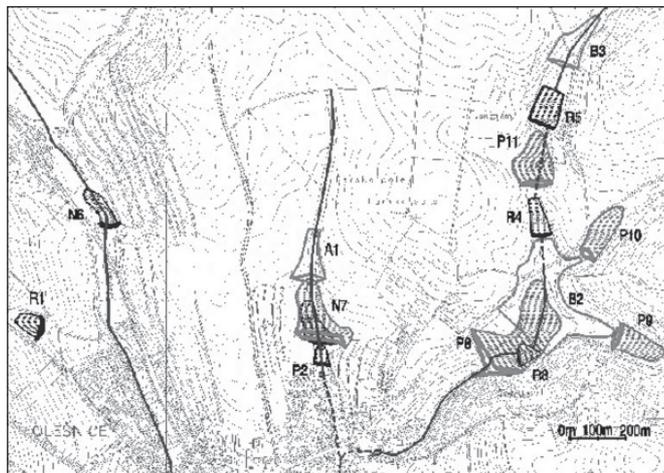
Doc. Ing. Miroslav Dumbrovský, CSc.¹, Ing. Milan Bilík², Ing. Jana Podhrázká, Ph.D.³, Ing. Lenka Zechmeisterová⁴

1. Úvod

V posledních letech došlo ve městě Olešnici a jeho okolí k větším povodním a to v letech 1994, 1997, 2002 a 2006. Největší z nich byla povodeň v červenci 2002, kdy škody na majetku přesahovaly 100 mil. Kč.

Nejvíce ohrožuje zastavěnou část města Olešnice Veselský potok a jeho pravostranný přítok, které jsou při průtoku městem zatrubněny (DN 1000 a DN 400). Toto zatrubnění má velmi malou kapacitu z hlediska převedení návrhového 100letého průtoku, vtoky se rovněž zanášejí splaveninami a dochází k zahlcení a rozlivům vody v zastavěné části [5].

Před povodní v Olešnici v roce 2002 bylo nad městem osm nádrží (obr. 1). Pět z nich (R1, P2, R3, R4, R5) bylo vybudováno již v minulém století a jsou dosud využívány zejména jako rybníky. Pro zadržení a snížení povodní byly téměř bezvýznamné. Nádrže N6, N7, P8 byly již poněkud větší a měly sloužit i pro zadržení povodní. Všechny zmíněné vodní nádrže jsou ve špatném technickém stavu a území pod nimi je podmačené průsaky v podloží zemních hrází (obr. 2). Zemní a betonové konstrukce neodpovídají požadavkům současně platných ČSN, zejména pak ČSN 752410 Malé vodní nádrže [1], ČSN P 750290 Navrhování zemních konstrukcí hydrotechnických objektů [2], ČSN 731001 Zakládání staveb. Základová půda pod plošnými základy [3] a ČSN 731208 Navrhování betonových konstrukcí vodohospodářských objektů [4]. To se prokázalo při povodni v červenci 2002, kdy byla většina zem-

Obr. 1: Přehledná situace nádrží

Obr. 2: Podmačené území podnádrží R1

ních hrází přelita, neboť přelivná zařízení měla nedostatečnou kapacitu a vadné konstrukce a ve dvou hrázích (R3 a R4) nebyly přelivy vůbec vybudovány.

V současné době se budují nové suché retenční nádrže (P9, P10, P11), je opravena zemní hráz nádrže R5, která byla při povodni v roce 2002 protřena, zvyšuje se zemní hráz u nádrže P8, v budoucnu má být zvýšena hráz u nádrže N7 a vybudován nový přeliv na hrázi R4.

Povodeň 26. 6. 2006 naznačila, že retenční prostory na nově zbudovaných nádržích jsou rovněž nedostatečné a budované přelivy nejsou patřičně bezpečné a jejich konstrukce neodpovídají současně platným ČSN a při jejich poškození může dojít i k protřetí zemních hrází.

2. Povodeň v červenci 2002

V červenci 2002 bylo povodí Hodonínky, která protéká Olešnicí, zasaženo boufkami se silnými srážkami. V odezvě na ně se hladina zvedla až na úroveň 200-letého průtoku. Došlo nejen k rozvodnění Hodonínky, ale všech jejích přítoků. Záplavami byly postiženy obce Olešnice, Crhov, Hodonín, Kunštát, Zbraslavce [5]. Pozemkový úřad v Blansku proto rozhodl o vypracování studie protipovodňové a protierozní ochrany v tomto území. Pro vyřešení postižené oblasti byla vymezena část povodí Hodonínského potoka. Práce byla zadána Výzkumnému ústavu meliorací a ochrany půdy Praha, oddělení pozemkových úprav v Brně.

Studie protipovodňové a protierozní ochrany byla řešena jako návrh komplexních prostorových a funkčních opatření, pro zlepšení podmínek využití území a pro zvýšení protierozní a retenční schopnosti území. Účelem a cílem protierozní ochrany bylo snížit rozsáhlou a nepřijatelnou vodní erozi v území a v součinnosti s protipovodňovou ochranou zvýšit ochranu vlastní zástavby ohrožených obcí před účinky extrémních povrchových odtoků a transportovaných splavenin, především v povodí Veselského potoka (obr. 1).

3. Řešení retenčních prostorů

Pro výpočet objemu odtoku a kulminačního průtoku byl jako základ brán údaj o 100-leté srážce pro klimatickou stanici Olešnice (okr. Blansko) jejíž hodnota byla dále korigována na základě konzultací s ČHMÚ Brno (RNDr. Juránek) a jako výpočtová srážka byla stanovena hodnota denního úhrnu $H_s=120$ mm. Výpočet byl proveden modelem DesQ (Hrádek, 1998, 2001) využívajícím k charakterování vlastností povodí metodu CN. Metodika výpočtu umožňuje výpočet návrhových průtoků Q_N , vyvolaných přívalovými dešti kritické doby trvání a příslušné intenzity, i výpočet maximálních průtoků Q_{max} , vyvolaných přívalovými dešti zvolené doby trvání a intenzity. Při zvolených scénářích výpočtu je možné zohlednit vliv změny charakteristik povodí na hodnoty maximálních průtoků, což je potřebné např. při posuzování účinnosti navrhovaných opatření v povodí (změna způsobu využívání pozemků v povodí, protierozní opatření, zejména vyloučení erozně nebezpečných plodin a ochranné zatravnění nebo zalesnění). Na podkladech provedených hydrologických výpočtů, terénního šetření a provedeného inženýrsko-geologického průzkumu byly vytipovány v jednotlivých částech povodí retenční prostory vhodné pro vybudování ochranných nádrží za účelem protipovodňové ochrany dotčených obcí.

Studie VÚMOP obsahuje více variantních řešení, které nabízejí určitým způsobem přizpůsobit výsledné řešení soustavy ochranných nádrží podle místních podmínek se zohledněním zájmů vlastníků, obce, ochrany přírody atd. [5]. Nejri-

zikovější část území je v místě zatrubnění Veselského potoka v zastavěné části města Olešnice. Nádrže bylo zásadně nutno situovat v jednotlivých údolnicích co nejnižší k zadržení co největšího objemu návrhových povodňových vln tak, aby nedocházelo alespoň k zahlcování vtoků do zatrubnění. Potrubí, odvádějící povrchovou vodu z údolnice pravostranného přítoku Veselského potoka, má průměr 0,4 m a jeho kapacitu lze odhadnout kolem $0,6 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Z údolnice Veselského potoka pak povrchová voda natéká do potrubí průměru 1,0 m o kapacitě cca $1,6 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Projekty výše zmíněných zatrubnění nejsou k dispozici a jejich kapacita nebyla dosud patřičně vypočtena. Z toho vyplývá, že nádrže by měly zadržovat celý objem návrhové povodňové vlny, která do nich přiteče a během naplňování nádrží za povodně by se voda nevypouštěla.

V místě vtoku do potrubí průměru 0,4 m je plocha povodí $1,06 \text{ km}^2$ a návrhový kulminační průtok $Q_n = 3,6 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ při návrhovém objemu povodňové vlny $W_n = 74,2 \text{ tis. m}^3$. Suchá nádrž A1 (obr. 1) byla navržena s maximálním normálním objemem retenčního prostoru $56,5 \text{ tis. m}^3$ při vzduť vody $5,0 \text{ m}$. Zbývající část povodňové vlny v údolnici o objemu $17,7 \text{ tis. m}^3$ měly zachytit stávající nádrže v retenčním prostoru o objemu celkem $9,79 \text{ tis. m}^3$ a snížit její kulminaci na cca $0,4 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, což je menší než kapacita vtoku do potrubí průměru 0,4 m.

Navržené situování suché nádrže B2 nad zátopou Obecního rybníka (obr. 1) bylo vybráno ze tří řešených variant. Návrhová povodeň v tomto profilu má kulminační průtok $Q_n = 11,2 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ a objem vlny $W_n = 212,8 \text{ tis. m}^3$ při ploše povodí $F = 3,25 \text{ km}^2$. V horní části údolnice Veselského potoka byla navržena další suchá nádrž B3 s objemem retenčního prostoru $64,2 \text{ tis. m}^3$ při vzduť vody $6,5 \text{ m}$, s plochou povodí $1,02 \text{ km}^2$.

V roce 2004 zpracovala projekční kancelář VH atelier Brno s.r.o. Investiční záměr protipovodňových opatření v povodí Veselského potoka pro město Olešnici [6]. Tento záměr navrhoval pro zadržení povodní pět nádrží, které měly retenční objem celkem 154 tis. m^3 . Tato koncepce byla následně akceptována městem Olešnice a předána Pozemkovému úřadu Blansko jako podklad pro zpracování Pozemkové úpravy, kterou zpracovala firma Geodis Brno spol. s r.o. [7]. Odůvodněním pro zpracování koncepce navržené VH atelierem Brno s.r.o. bylo stanovisko Města Olešnice o vhodnějším návrhu zpracované koncepce z hlediska místních podmínek oproti návrhu VÚMOP ve studii z roku 2004. Námitky zpracovatelů studie VÚMOP Brno 2004 k výše uvedenému návrhu retenčních nádrží dle zpracovaného investičního záměru se týkaly způsobu stanovení objemů retenčních prostorů, které neodpovídalo metodice [13] a návrhu zemních a betonových konstrukcí bez geotechnického průzkumu a nedodržení požadavků platných ČSN. Přípomínky byly přijaty s tím, že budou respektovány zpracovatelem při vyhotovení projektové dokumentace dalšího stupně [8]. Ve zmíněném projektu byl zvětšen celkový objem retenčních prostorů ze 154 tis. m^3 na 220 tis. m^3 , což však nelze považovat za dostatečné. Objemy nádrží se měly pohybovat kolem 358 tis. m^3 , jak vyplývá také z údajů ČHMÚ v Brně [8]. Návrhová povodňová vlna měla být zachycena celá, neboť lze stěží zabránit ucpání vtoků do zatrubnění. Zemní a betonové konstrukce však opraveny nebyly, mají řadu chyb a nejsou doloženy patřičnými výpočty dle ČSN.

4. Povodeň 26. 6. 2006

Povodeň přišla v pondělí 26. 6. 2006 a dle údajů MÚ v Olešnici činila srážka 80 mm a délka trvání byla 45 minut . V povodí Veselského potoka byly zaplněny retenční prostory tří nádrží N7, P2 a R5 a voda z nich odtékala spodními výpustmi a přelivy. Zcela byly zaplněny retenční prostory nádrží v povodí Hodonínky R1 a N6 a částečně též nádrží P9, P10 a P11. Objem zadrženého množství vody lze odhadnout na cca 60 tis. m^3 . Objem povodňové vlny dne 26. 6. 2006 odvozený v povodí Veselského potoka podle Hrádka pro velikost srážky 80 mm se mohl pohybovat v rozmezí 160 až 200 tis. m^3 při

kulminačním průtokem až $9 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Zadržením povodňové vlny v nádržích se mohlo dosáhnout snížení průtoků až na $7,2 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Je tedy zřejmé, že muselo dojít k zahlcení obou potrubí DN 400 a DN 1000 a zatopení zastavěné části Města Olešnice.

Povodeň tedy jednoznačně prokázala, že navržená koncepce protipovodňové ochrany, aplikovaná mimo návrh VÚMOP není dostatečně bezpečná a objemy retenčních prostorů by bylo žádoucí patřičně zvětšit.

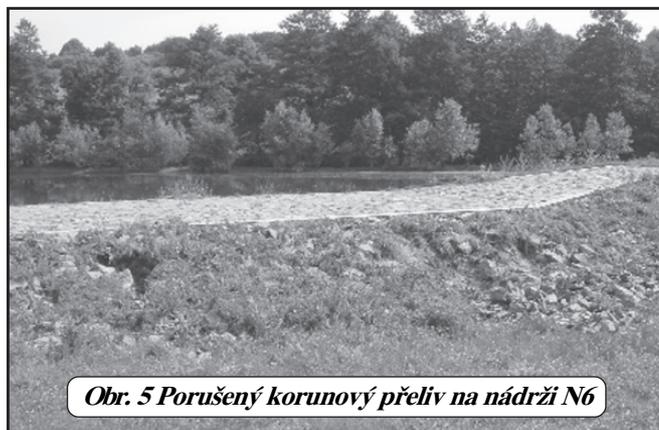
Poruchy vzniklé při povodni na zemních hrázích a zejména na předivných objektech jsou sice menšího rozsahu, ale jsou varující. Prokázaly, že při větších průtocích převáděných korunovými přelivy, mohou tyto poruchy dosáhnout takových rozsahů, že nelze vyloučit i protržení zemních hrázích. Tato skutečnost vyplývá i z poznatku, že korunové přelivy na zemních hrázích představují vždy konstrukci neosvědčenou a nespolehlivou [9]. Z tohoto důvodu korunové přelivy norma ČSN 752410 [1] a metodika [10] nedoporučují navrhovat a v případě návrhu požadují řadu opatření, aby nedošlo k porušení a následnému protržení hráze. Tento poznatek byl v poslední době zdůrazňován na řadě seminářů a následně doložen konkrétními příklady [9]. Vzniklé poruchy na nádržích v k.ú. Olešnice na Moravě (obr. 3, 4, 5) opětovně prokázaly, že korunové přelivy nelze navrhovat bez patřičných hydraulických a geotech-

Obr. 3 Řez korunovým přelivem na nádrži N6

Obr. 4 Porušený korunový přeliv na nádrži R5

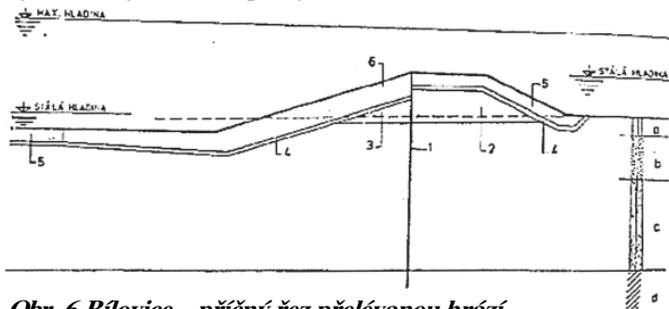

Obr. 5 Porušený korunový přeliv na nádrži N6

nických výpočtů podle technického doporučení Balvanité skluzy [11], které bylo zpracováno podle výsledků měření na hydrotechnickém modelu v laboratoři VUT v Brně. Z tohoto měření jednoznačně vyplývá, že sklon skluzy musí být mírnější

než 1:8, rozměry balvanů nemají klesnout pod 50 cm a tloušťka opevnění má být minimálně 80 cm. Součástí opevnění musí být i podsypná filtrační vrstva navržená podle technického doporučení [11]. Pod skluzem je třeba vždy navrhnout vývar pro tlumení energie vody tekoucí nadkritickou rychlostí a zpevněné odpadní koryto [1]. Osa skluzu a vývaru musí být v přímé, aby nedošlo k vybřežení protékající vody. Břehy skluzu musí být zpevněny stejně jako dno a mají mít mírný sklon, alespoň 1:3.

Příklad technicky správného návrhu korunového přelivu je na obr. 6., který byl vybudován na Prušánce ve Velkých Bílovicích v 70. letech minulého století a dosud je v bezpečném a spolehlivém provozu. Rovněž je třeba poukázat na to, že při vzdutí vody v nádržích dochází také k nekontrolovatelným vývěřům vody pod nádržemi (obr. 7), neboť hráze nemají vybudovány drenážní prvky.

Obr. 6 Bílovice – příčný řez přelívanou hrází
a – nepropustná zemina, b – písek, c – písčité hlína, d – neogenní jíl, 1 – štětová stěna ocelová, 2 – násyp z nepropustné zeminy, 3 – násyp ze štěrku, 4 – filtrační vrstva, 5 – pohoz z lomového kamene, 6 – drsný skluz z balvanů

Obr. 7 Výron vody pod skluzem korunového přelivu opravené hráze nádrže R5

5. Technicko ekonomické parametry retenčních nádrží v povodí Veselského potoka

ČSN 752410 [1] poukazuje na potřebu posuzovat výběr místa malé vodní nádrže podle místních morfologických podmínek tzv. objemovým ukazatelem, vyjádřeným podílem objemu vodní nádrže a objemu zemní hráze. Uvádí, že tento ukazatel nemá klesnout pod hodnotu 4. Odvodíme-li tuto hodnotu pro parametry vodních nádrží N7, P8, P9, P10, P11, které se v současné době budují v Olešnici, obdržíme hodnoty 2,8 až 4,9, v průměru pak tato hodnota činí 3,2 pro celkový objem všech pěti nádrží (220 tis. m³). Ukazatel je velmi nepříznivý a prokazující, že objemy nádrží měly být větší.

Ve studii VÚMOP z roku 2004 má tento průměrný objemový ukazatel hodnotu 5,3 ze tří nádrží A1, B2, B3, tedy již přijatelnou, i když naznačuje, že místní morfologické podmínky nejsou optimální, neboť jeho hodnota je menší než 10.

Uvážíme-li, že místní geotechnické podmínky jsou poměrně příznivé pro budování vodních nádrží, neboť povrchové hlíny symbolů C1 a CS jsou patřičně nepropustné v zátopách vodních nádrží a jsou také vhodné pro zřízení zemních hrází předpokládaných nádrží, lze očekávat, že ekonomický ukazatel vyjádřený investičním nákladem na 1 m³ prostoru nádrže bude dost vysoký při objemovém ukazateli menším než 4. Z ukazatelů na obdobných lokalitách lze odvodit ekonomický ukazatel pohybující se kolem 200 Kč/m³ pro nádrže navržené VH atelierem Brno s.r.o., zatímco pro nádrže doporučené VÚMOP v Brně by ekonomický ukazatel byl kolem 110 Kč/m³, tedy zhruba poloviční. Tato skutečnost souvisí samozřejmě také s počtem navržených nádrží z hlediska nákladů na přelivy a výpustné objekty. Z výše uvedeného je zřejmé, že posuzování technickoekonomických parametrů navržených vodních nádrží, by mělo být součástí každé projektové dokumentace pozemkových úprav, jak také vyžaduje metodika pro navrhování společných zařízení těchto úprav [10].

6. Závěr

Povodeň v Olešnici 26. 6. 2006 opět prokázala, že malé vodní nádrže je třeba navrhovat velmi pečlivě s patřičnými odbornými znalostmi a zkušenostmi a to nejen v oboru vodních staveb, ale i geotechniky a statiky. Velkou pozornost je třeba věnovat nejen stanovení objemu ochranného prostoru nádrže, ale i návrhu zemních a betonových konstrukcí, který musí vycházet z geotechnických a statických výpočtů podle mezních stavů a splňovat požadavky platných ČSN, technických doporučení, vyhlášek a používat osvědčené konstrukce. Jeliť se jedná o vodní díla, která mají ochraňovat území a občany před povodněmi, je také bezpodmínečně nutné zpracovat v projektech posouzení bezpečnosti přehrad za povodní [12] i pro malé vodní nádrže, které mohou ohrozit území pod nimi.

Před dokončením protipovodňových opatření v Olešnici by bylo žádoucí zajistit zpracování tohoto posouzení kolektivem zkušených odborníků nejen z oboru pozemkových úprav a vodních nádrží, ale i geotechniky a statiky.

7. Literatura

- [1] ČSN 75 2410 Malé vodní nádrže. 1997
- [2] ČSN P 75 0290 Navrhování zemních konstrukcí hydrotechnických objektů. 1993.
- [3] ČSN 73 1001 Zakládání staveb. Základová půda pod plošnými základy. 1988.
- [4] ČSN 73 1208 Navrhování betonových konstrukcí vodo hospodářských objektů. 1991.
- [5] Dumbrovský M., Bilík M., Podhrázská J. Sala A.: Návrh protipovodňové ochrany v povodí Olešnického potoka. 4. vodo hospodářská konference, VUT FAST Brno, 2003.
- [6] Protipovodňová opatření v povodí Veselského potoka, k.ú. Olešnice. Investiční záměr. VH-atelier, spol. s r.o., Brno, září 2004.
- [7] KPÚ Olešnice na Moravě. Geodis Brno spol. s r.o., červenec 2005.
- [8] Protipovodňová opatření v povodí Veselského potoka, k.ú. Olešnice – suché nádrže. Projektová dokumentace pro stavební povolení. VH-atelier, spol. s r.o., Brno, červen 2005.
- [9] Bilík M.: Bezpečnost a hospodárnost přelivů malých vodních nádrží v pozemkových úpravách. Celoživotní vzdělávání ČKAIT, VUT FAST Brno, 2006.
- [10] Optimalizace konstrukcí zemních hrází suchých nádrží a jejich funkčních objektů včetně přehrázek. Metodika. VÚMOP Praha, 2003.
- [11] Zástěra Z.: Balvanité skluzy. Brno, 1984.
- [12] Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní. Duben 1999.
- [13] Dumbrovský M. a kol.: Metody a postupy pro optimalizaci komplexní ochrany a organizace povodí v pozemkových úpravách. Metodika. VÚMOP Praha, 2003.

¹ Doc., Ing., CSc., Ústav vodního hospodářství krajiny, Fakulta stavební VUT v Brně, Žižkova 17, 602 37 Brno, Česká republika, tel. 54114 7773, fax. 54114 7771, e-mail: dumbrovsky.mj@fce.vutbr.cz

² Ing., autorizovaný inženýr a soudní znalec, Komprdova 9, 602 37 Brno, Česká republika, tel. 545571864

³ Ing., Ph.D., Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy Praha, odd. pozemkových úprav Brno, Lidická 25/27, 65720 Brno, Česká republika, tel. 541321124, e-mail: podhrazska@vumopbrno.cz

⁴ Ing., GEODIS BRNO spol. s r.o., Lazaretní 11a, 615 00 Brno, Česká republika, tel. 538702066, fax. 538702061, e-mail: lzechmeisterova@geodis.cz

Studie protierozní a protipovodňové ochrany v povodí Černovického potoka z pohledu Pozemkového úřadu Tábor

Ing. David Mišík, PÚ Tábor

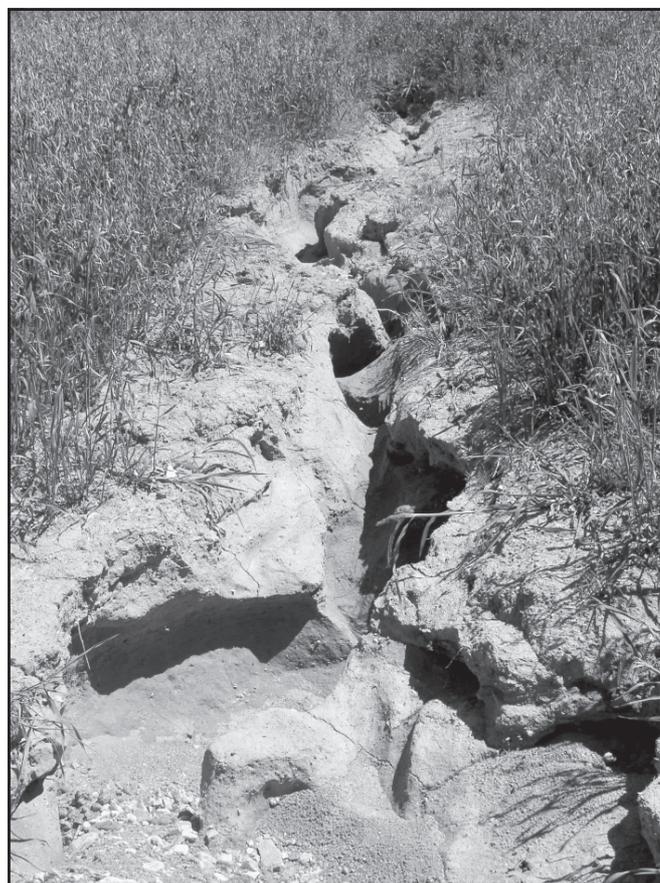
Pozemkový úřad Tábor zadal v roce 2004 VÚMOP Praha oddělení pozemkových úprav Brno vypracování Studie protierozní a protipovodňové ochrany v povodí Černovického potoka. Důvodem k tomuto zadání byly nejen povodně, které postihly okres Tábor v roce 2002 na řece Lužnici a jejích přítocích, ale nutnost řešení protierozní a protipovodňové ochrany koncepčním řešením bez ohledu na omezení dané katastrálním územím při pozemkové úpravě. Studie měla řešit celé povodí, ideově měla vyřešit nezbytné zásahy ke snížení eroze, změně odtokových poměrů a vytvoření retenčních prostor v území jak ze stávajících nádrží, tak i navržením prostorů nových.

Vzhledem k rozsahu řešeného území (136 km²), v souvislosti s tím i kapacitních možností VÚMOPu Brno a i finančních možností Pozemkového úřadu Tábor, byla studie rozdělena na přibližně stejné dvě části. První část byla zpracována v roce 2004 pro oblast o rozsahu 67 km², druhá část v roce 2006 a to v rozsahu 69 km². Cílem studie z pohledu pozemkového úřadu bylo získat podklad pro návrhy společných zařízení v dotčených katastrálních územích, zadávaný do příslušných výběrových řízení pro jednotlivá katastrální území jako závazný. Úkolem příslušného projektanta je pak zapracovat tento návrh do plánu společných zařízení a vypracovat projektovou dokumentaci na úrovni podkladu pro stavební povolení. Tento postup se osvědčil v pozemkových úpravách v souvislosti s výstavbou dálnice D3, kde projektant měl povinnost zapracovat do návrhu KPÚ společná zařízení navržená studií. Výsledkem bylo, že projektování (vlastní projektová dokumentace) spo-

lečných zařízení probíhá v souladu s návrhem úpravy a po nabytí právní moci prvního rozhodnutí může pozemkový úřad okamžitě žádat o stavební povolení a příslušné stavby realizovat.

Cílem pozemkového úřadu však bylo a je, aby studie nezůstala pouze pro potřeby Pozemkového úřadu Tábor, ale aby sloužila i širší veřejnosti. Proto byla studie projednána i s příslušnými státními orgány (Povodí Vltavy, ZVHS, odbory životního prostředí měst III. typu Soběslav a Táborem). Pozemkový úřad dále svolal starosty dotčených obcí, aby je s touto studií seznámil, a dal jim možnost tuto studii připomínkovat a doplnit. Tato etapa bude ukončena koncem roku 2006. Právě z dotčených obcí překvapil zájem o tuto studii. Důvodem bylo pravděpodobně letošní jarní povodeň blížká té z roku 2002, ale i řada lokálních problémů s přívalovými srážkami v této oblasti v posledních letech. Na základě iniciativy starostů a zástupců města Soběslav, které leží na soutoku Černovického potoka a řeky Lužnice, bude studie dávana jako podklad pro územní plány (první územní plán pro obec Zvěrotice 11/06), je poskytnuta Povodí Vltavy a ZVHS, které samy v této oblasti žádné protipovodňové plány nemají, tak aby spolupráce v této oblasti probíhala koordinovaně, a netříštily se finanční i organizační možnosti všech zainteresovaných organizací.

Závěrem bych chtěl poděkovat pracovníkům VÚMOP Brno, kteří zpracovali tuto studii za odvedenou práci. O její náročnosti svědčí plocha, na které byla zpracovaná, ale i detail zpracování jednotlivých objektů. Dalším poděkováním může být i zájem obcí, který o studii projevil.

Příklady půdní eroze v katastrálním území obce Pořín (další foto na 4 straně obálky)

■ Finanční toky v kulturní krajině ■

Ing. Vladimír Mackovič, U-24, s.r.o. Praha

Úvod

V současné době, ve středoevropských poměrech, tvoří krajinu především zemědělsky obhospodařované pozemky, lesy se skladbou dřevin přízpůsobenou produkcí dřeva, rekreační a sportovní prostory, síť účelových cest apod.

Žádoucí (kulturní) stav zemědělských, lesních, rekreačních či sportovních ploch je podmíněn soustavným dodáváním energie, která nevznikla v daném prostoru (zajišťuje hospodářská činnost, údržba apod.).

Ve výrazně menším rozsahu jsou v území zastoupeny přírodní a přírodě blízká společenstva. Jejich existenci a vývoj energeticky zajišťuje fotosyntéza a přeměna forem energie (koloběh živin) v daném společenstvu a biotě. V našich podmínkách mají tyto plochy relativně malý rozsah a jsou do značné míry ovlivněny lidskými aktivitami z okolí.

Jejich dlouhodobá, setrvalá existence je proto také obvykle podmíněna zajištěním potřebného managementu externě dodanou energií. Sumárně bývá označována území se smíšeným charakterem jako kulturní krajina. Celkově vyznění krajiny v důsledku lidských aktivit bývá označeno jako "land use".

Společným znakem a nezbytnou podmínkou pro zachování kulturního charakteru krajiny je zajištění "přísunu energie" (například formou hnojení, chemickou ochranou rostlin, obhospodařováním zemědělských pozemků, hospodářskou činností v lese, údržbou rekreačních či sportovních ploch, zajištěním managementu chráněných území apod.).

Dodání takové energie podmiňuje její finanční zabezpečení. V další části textu je proto podmínka zajištění kulturního charakteru území společně označena jako finanční toky v krajině. Jimi je zajištěn přísun externí energie do daného území. Také změny stávajícího užívání území, požadované či potřebné, jsou podmíněny nebo jsou závislé na jejich finančním zabezpečení.

Pokud se sníží nebo ustane přísun dotkové energie, začne kulturní krajina v první fázi získávat ruderální charakter. V závislosti na přírodních podmínkách daného území jsou postupně nastrovány samoregulační přírodní procesy, jako je například sukcese.

Krajině se sice začne vracet přírodní charakter, ale ve lhůtách nesrovnatelně delších ve srovnání s lidskými generacemi. Území s ruderálním charakterem neplní potřeby a požadavky kladené na kulturní krajinu.

Znalost systému finančních toků směřujících do kulturní krajiny proto patří

k základním informacím při úvahách o tvorbě a ochraně krajiny.

Charakteristika finančních toků

Systémově lze finanční zdroje, jimiž je zajišťován kulturní charakter krajiny, rozřadit podle vlastnictví zdrojů. Vlastnictví je důležité kritérium, protože krajinu tvoří převážně pozemky v soukromém vlastnictví¹.

Strukturu finančních zdrojů lze charakterizovat následovně:

privátní (soukromé) zdroje

- vlastníka nemovitosti
- uživatele nemovitosti
- podnikajícího subjektu
- privátní nadace

veřejné zdroje

- obecní rozpočet
- krajský rozpočet
- státní rozpočet
- přímé financování
- pobídkové a motivační složky (resortní dotace a programy)
- dotace EU
- jiné veřejné dotace a nadace
- **kombinované zdroje** (přidělení veřejných prostředků je vázáno na použití soukromých prostředků)

Rámcový přehled podnětů k finančním tokům

Prostředky, které ovlivňují charakter krajiny, jsou vkládány do území především z následujících důvodů:

Zisk

Například z těžby nerostných surovin, ze zemědělské produkce, z produkce dřeva, z prodeje biomasy, z provozování rekreačních a sportovních ploch.

Zisk, respektive jeho míra, bývá kritériem pro jednotlivce, rodiny, společnosti, akcionáře (vlastníka, uživatele-nájemce, podnikatele jednotlivce či právnický subjekt apod.), kteří finanční prostředky vynakládají.

Potřeba nápravy škod či závad v území (území s nevyhovujícím vodním režimem, devastovaná území, erozivně ohrožené krajinné segmenty či lokality, ekologicky labilní krajinné segmenty apod.)

Ochrana veřejných zájmů v krajině

- protipovodňová ochrana sídel (poldry, hráze, vodní nádrže, rozlivová území apod.)
- vodní zdroje (zajištění režimu ochranného pásma, provoz pozorovacích vrtů apod.)
- management zvláště chráněných území
- vědy a výzkumu
- zájmy obrany státu

Uspokojení potřeb

Rekreace, sportovního vyžití, relaxace, idejí a představ, apod.

- parciálních potřeb (jednotlivce, rodiny, zájmových skupin osob apod.)
- veřejných potřeb (obyvatel sídliště, sídla, sídelní aglomerace, turistů apod.)

Procesy, které předchází finančním tokům

O soukromých finančních tocích se rozhoduje zejména při:

vypracování podnikatelského záměru

různě složitý proces, ve kterém se rozhoduje o výši prostředků, které se mají vložit do území. Cílem je rozhodnout o takové výši prostředků, které jsou nezbytně nutné pro zisk, dále se sleduje efektivita vložených prostředků a jejich návratnost. Prostředky jsou obvykle směřovány nejpřesněji do místa spotřeby.

O podnikatelském záměru v krajině rozhoduje:

- vlastníka nemovitosti
- nájemce nemovitosti
- dominantní vlastníka firmy hospodařící v krajině
- rozhodnutí managementu firmy hospodařící v krajině

Mezi hlavní kritéria na jejichž základě se rozhoduje o podnikatelském záměru patří:

- ekonomická situace podnikajícího subjektu a jeho konkurenceschopnost
- situace na trhu v oblasti, ve kterém podnikající subjekt podniká

O veřejných finančních tocích se rozhoduje zejména při:

stanovování a schvalování rozpočtových pravidel pro rozpočty obcí, krajů, státu (úměrně delší doba než se rozhodne, úměrně větší rozsah financí, úměrně

větší rozsah území, na kterém mohou být opatření v krajině realizována, do místa potřeby úměrně složitější v závislosti na nastavených kritériích, zisk není základním kritériem.)

Dotační pravidla

Pro stanovování výše, způsob přidělování a schvalování

- prostředků EU (prostředky až po realizaci, podmíněno spoluúčastí státu, vybírá se ze spektra dotačních titulů nadací apod.)
- dotace státu (například různé rezortní dotační tituly apod.)
- prostředků nadací (pravidla nastaveny tak, aby mohly být plněny nadační cíle)

Závěr

Realnost navržených řešení týkajících se krajiny, krajinných úprav, navržených opatření v krajině souvisí s jejich vazbami na finanční toky v krajině. Sebelepší řešení krajiny zůstane ideální, tj. na papíře, pokud nebude navázáno na finanční toky v krajině, které zajistí jeho realizaci, tak i případný následný management.

Naopak při rozhodování o rozdělování veřejných prostředků směřujících do krajiny je potřeba mít na zřeteli, zda budou využity efektivně a systémově. Zpětná vazba, pomocí které by bylo možné efekt vynaložených veřejných prostředků pro veřejné funkce krajiny je nedostatečná nebo zcela chybí.

Komplexní pozemkové úpravy (KPÚ) jsou od projekce po realizaci navržených opatření v krajině hrazeny ze státního rozpočtu.

V současném spektru přerozdělování veřejných prostředků směřujících do krajiny lze označit KPÚ jako neúčinnější nástroj systémové pojaté ochrany a tvorby krajiny.

Komplexní pozemkové úpravy jsou realizovány po jednotlivých katastrálních územích. Rozsah realizace KPÚ limituje v posledních letech výše finančních prostředků přidělených do příslušné kapitoly státního rozpočtu, ze které se KPÚ financují. Z klesajícího trendu lze odvodit, že doba potřebná pro pokrytí celé ČR komplexními pozemkovými úpravami by se pohybovala ve státech.

Poznámka:

¹ Přítom krajina plní ve svém souhrnu řadu funkcí, které jsou ve veřejném zájmu.

PROLAND - software pro zpracování pozemkových úprav

Ing. Michal Votoček, Ph.D., GEPRO, spol. s r.o.

Společnost GEPRO spol. s r.o. již více než 15 let působí v oblasti vývoje softwaru pro geodézii, projektování a geografické informační systémy. Geodeti určitě znají a mnozí z nich i aktivně využívají grafický systém KOKEŠ. Uživatelé z oblasti veřejné správy včetně pozemkových úřadů a místní samosprávy často používají geografický informační systém MISYS, mezi jehož silné stránky patří např. efektivní práce s daty katastru nemovitostí. Uživatelé, kteří se zabývají zpracováním pozemkových úprav (geodeti, projektanti, pracovníci pozemkových úřadů a další), mají k dispozici aplikaci PROLAND, která zahrnuje i funkce systémů KOKEŠ a MISYS. Umožňuje řešit geodetické úlohy, editovat grafická data včetně vektorů i rastrů a zároveň pracovat s grafickými i popisnými daty katastru nemovitostí. Navíc obsahuje sadu funkcí, které jsou určeny přímo pro automatizované zpracování pozemkových úprav.

Aplikace PROLAND je na softwarovém trhu již několik let a za tu dobu urazila pořádný kus cesty, zkrátka vyvrála. Vychází z hlavních produktových řad společnosti GEPRO, systémů KOKEŠ a MISYS. Uživatelům jmenovaných systémů proto bude uživatelské rozhraní aplikace PROLAND důvěrně známé a prakticky rovnou mohou začít s prací. Ani uživatelé, na jejichž počítačích se produkty firmy GEPRO nenacházejí, se však nové aplikace obávat nemusí. Jednoduchá obsluha, české prostředí, propracovaná uživatelská dokumentace a logické pracovní postupy jsou základními atributy aplikace. Uživatelé mohou využívat pravidelně pořádaná školení a kvalifikovanou podporu bezplatně poskytovanou po telefonu.

Vstupní nároky

Aplikace PROLAND poskytuje plnou podporu pro tvorbu vstupních nároků, včetně automatického přiřazení kódu BPEJ, automatického přiřazení druhu a způsobu využití pozemků odpovídající skutečnému stavu, ocenění parcel a porostů atd. Aplikace vytváří běžné výstupy jako jsou nárokové listy (pro zvolený list vlastnictví, zvoleného vlastníka, všechny listy vlastnictví nebo pro všechny vlastníky), seznamy parcel (včetně seznamu řešených parcel s věcným břemenem, seznamu řešených parcel s jiným věcným právem a volitelných seznamů), abecední rejstřík vlastníků, jiných oprávněných a jiných povinných dotčených pozemkovou úpravou, seznam listů vlastnictví dotčených pozemkovou úpravou, přehled budov na řešených parcelách a formulář návrhu změn druhů pozemků. Dalším výstupem je přehled bonit vlastnických parcel zemědělské půdy, který je využíván pracovníky pozemkových úřadů při rebonitacích. Uživatelé velmi oceňují napojení těchto výstupů na podrobné informace o parcele, budově či listu vlastnictví, které poskytuje modul MISYS-KATASTR stejně jako propojení výstupů s grafickou částí. Navíc pomocí funkce prezentace dotazů je možné kombinovat různá grafická zobrazení.

Vstupní nároky mohou být doplněny o grafické přehledy parcel. Tyto přehledy by v ideálním případě měly znázorňovat tvar parcel konkrétního vlastníka a jejich rozmístění v rámci řešeného území. Takový výstup ovšem u typických pozemkových úprav vyžaduje formát tisku A1 nebo větší, proto je jednodušší vyhotovit více výtisků na běžných kancelářských tiskárnách formátu A4 nebo A3, které zahrnují podrobné snímky mapy znázorňující jednotlivé parcely a jednu přehledovou mapu, které znázorňuje rozmístění parcel v řešeném území. Aplikace PROLAND podporuje oba typy výstupů. U podrobných snímků uživatel postupně zobrazuje jednotlivé par-

cely; může tak snadno vybrat vhodnou polohu snímku. Přehledová mapa se generuje zcela automaticky. Samozřejmostí je možnost automaticky doplnit k výstupům další údaje, např. rozpisku (razítko).

Aplikace PROLAND také umožňuje vypočítat vybrané statistické údaje o pozemkové úpravě.

Aktualizace dat katastru nemovitostí

K dalším přednostem aplikace PROLAND patří fakt, že software počítá s průběžnou aktualizací vstupních podkladů (databáze SPI KN i výkresů). Při aktualizaci vstupních nároků aplikace automaticky zobrazí zjištěné změny parcel (nové parcely, zrušené parcely, změny výměry, druhu pozemku a způsobu využití, listu vlastnictví nebo budovy na parcele) a vlastníků (změny adresy, podílu, právního vztahu, noví vlastníci, bývalí vlastníci) a umožňuje automaticky přepočítat celkové vstupní nároky, a to i pro vlastníky, u kterých došlo k rozdělení nebo vypořádání spoluvlastnictví.

Projektování

Nedílnou součástí aplikace PROLAND jsou funkce pro navrhování nového rozmístění pozemků. Za efektivní metodu lze považovat postupné dělení bloků půdy, které jsou vymezeny mapou společných zařízení. Bloky lze dělit podle výměry nebo ceny, u oddělených ploch lze jemně doladit výměru nebo cenu v řádech čtverečních metrů nebo korun dílčím posunem dělicího polygonu. Při projektování lze pochopitelně využít i obecné funkce systému KOKEŠ, např. různé konstrukční úlohy a editační funkce. Velmi užitečná je také oprava bodů hranic navržených parcel s průběžným zobrazováním aktuální výměry a ceny dotčených parcel včetně procentuálního uspokojení nároků. K řešení problematiky 3D lze využít moduly ATLAS DMT.

Dokončení článku na str. 3 obálky

Česká společnost krajinných inženýrů

Doc. Ing. Karel Vrána, CSc. – předseda ČSKI

Česká společnost krajinných inženýrů (ČSKI) byla založena při Českém svazu stavebních inženýrů jako neziskové odborné sdružení dne 25. 2. 1998. Cílem této organizace je sdružovat odborníky, kteří se zabývají komplexními problémy krajiny, které je možno souhrnně vyjádřit pojmem krajinné inženýrství.

Krajinné inženýrství je interdisciplinární obor, vycházející z koncepčního přístupu ke krajině jako celku, zajišťující soustavnou a ucelenou péči o krajinu, o rozvoj krajinného celku v souladu s hospodářskými, environmentálními, společenskými a kulturními potřebami společnosti při respektování principu jeho trvale udržitelného užívání.

Téměř vždy se v tomto smyslu uplatňuje vazba na hydrografickou síť (povodí), jako základní přirozenou kostru krajinného celku. Z hlediska komplexních činností je samozřejmostí zaměření na řešení odtokových poměrů v povodí, na návrhy komplexní protipovodňové ochrany v povodí apod., na vytváření podmínek pro zajištění ochrany vod, ochrany inundačních území, výrazná je vazba na principy plánování v oblasti vod.

Oblasti činnosti krajinného inženýrství

Ve smyslu vymezení oboru je zřejmý výkon projektové a inženýrské činnosti, uplatnění při výkonu správy povodí, správy vodních toků, při zajišťování krajino- tvorných aktivit, zajišťování realizace staveb krajinného inženýrství.

Stavby krajinného inženýrství

Zahrnují v uvedeném smyslu převážně stavby vodních děl definovaných zákonem č. 254/2001 Sb. – o vodách (ve znění pozdějších předpisů). Stavby krajinného inženýrství byly také definovány v Doporučeném standardu technickém „Dokumentace staveb krajinného inženýrství“, který v roce 2002 zpracovali členové ČSKI. Za stavby krajinného inženýrství je tedy možno považovat následující stavby:

Stavby na drobných vodních tocích

- účelové úpravy drobných vodních toků, zejména v rámci protipovodňové ochrany,
- revitalizační úpravy drobných vodních toků,
- hrazení bystřin.

Malé vodní nádrže

- malé vodní nádrže, včetně odbahňování rybníků,
- suché nádrže,
- mokřady.

Stavby protierozní ochrany

- stavby proti účinkům větrné a vodní eroze

Odvodňovací stavby

- odvodňovací stavby - stavby pro využití stavebních pozemků,
- regulovatelné odvodňovací systémy,
- lesotechnické meliorace.

Závlahové stavby

- závlahové stavby pro doplňkovou závlahu (zahrady, golf, sady)

Biotechnická opatření v krajině

- plošná opatření pro stabilizaci území v extravilánu

Účelové stavby

- účelové komunikace (polní a lesní cesty včetně vegetačních doprovodů)
- speciální stavby (drobné stavby pro sport, turistiku a rekreaci)

Stavby k nakládání s odpady

Vznik České společnosti krajinných inženýrů byl motivován několika důvody:

- Ochrana a tvorba krajiny je složitý proces, zahrnující řadu oborů a řešení této problematiky vyžaduje komplexní přístup řady odborníků. Na základě regionálního posouzení a sladění potřeb území je možno přistupovat k návrhu a realizaci dílčích opatření
- V tomto duchu jsou v posledních 15 letech vychováváni na vysokých školách studenti. Na všech technických univerzitách se stavebním zaměřením i na zemědělských univerzitách byly otevřeny studijní obory “krajinný inženýr”. Cílem výchovy těchto student je schopnost komunikace s obory, které se zabývají problematikou krajinného prostoru, a to jak z pohledu odbornosti, tak i z pohledu možnosti komunikace z hlediska terminologického
- Výměna zkušeností a poznatků z řešení nových, dříve neřešených problémů mezi členy společnosti, a to formou besed, seminářů, konferencí apod.
- Sjednocení přístupu k udělování oprávnění k projektování a realizaci všech opatření v krajině (vodohospodářských, ekologických, technických, biologických a hospodářských). Vodohospodářské stavby jsou ošetřeny zákonem o autorizacích, pozemkové úpravy oprávněním k provádění této činnosti, návrhy a realizace ÚSES autorizací v architektonické komoře a obdobně je tomu i u územního (či krajinného) plánování. Řadou jednání na toto téma se však během času prokázala nemožnost sjednocení těchto činností. Novela zákona č. 360/1992 Sb. o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků čin-

ných ve výstavbě (nové znění zákona č. 224/2003 Sb.) zahrnuje činnost krajinných inženýrů pod autorizační obory §5 odst. 3, písmeno „c) stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství” a písmeno „k) stavby pro plnění funkce lesa”.

Cílem činnosti ČSKI je:

- Motivovat dosažení odpovídající profesní úrovně veškerých aktivit při zásazích v krajině jako celku i při zásazích do jejich dílčích složek ve všech oblastech přístupu ke krajině
- Spolupracovat se státní správou, samosprávou a širší odbornou veřejností při řešení konkrétních problémů z oblasti tvorby, plánování a ochrany krajiny.
- Spolupracovat s institucemi zajišťujícími péči o vodní hospodářství v krajině, o krajinné segmenty, o ochranu krajiny
- Definovat pozici krajinného inženýrství vůči souvisejícím oborům činnosti (územní plánování, vodní hospodářství, krajino- tvorba)
- Spolupracovat se státní správou a samosprávou v oblasti školství při formulování programů výuky v oborech krajinného inženýrství
- Spolupracovat při přípravě celistvé legislativy ochrany, tvorby a rozvoje krajiny, resp. jejich základních složek
- Motivovat celoživotní vzdělávání, zvyšování odborné erudice členů sdružení, napomáhání k zjednodušení informačních toků
- Pořádání profesních setkání, seminářů, konferencí, exkurzí a podpora publikační činnosti v zájmu zvýšení profesní i obecné informovanosti o problematice oboru a jeho vazbách na obory související

V rámci organizační struktury ČSKI jsou 3 sekce, a to sekce “stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství” (předsedkyně Ing. Benešová), sekce „stavby pro plnění funkce lesa” (předseda Prof. Tlapák), sekce „pozemkové úpravy a krajinné plánování” (předseda prof. Toman). Předsedou ČSKI je Doc. Vrána, místopředsedou Ing. F. Kulhavý a Ing. Křovák. ČSKI má celkem 76 členů.

Od roku 1999 pořádá ČSKI každoročně odbornou konferenci, jejíž zaměřením se vždy přizpůsobuje aktuálním problémům oboru. V loňském roce připravila ČSKI kromě této konference i několik odborných seminářů (Návrhové průtoky a objemy povodňových vln na malých povodích, Inženýrské stavby lesnické, Krajinný ráz v praxi), pro letošní rok je připravena celá řada takových seminářů (Vybrané otázky MVN, Revitalizace toků, Erozní a transportní procesy a pozemkové úpravy, Management udržitelného rozvoje krajiny, Využití GIS pro řešení vybraných úloh VH krajiny).

Historický vývoj pozemkových úprav v českých zemích

Prof. Ing. František Toman, CSc., Brno

Přijměte moje pozvání na cestu proti času. Ať jsme jakkoli zaujati dneškem, ať jakkoli jsme myšlenkami, city i činy zakotveni v přítomnosti, nic to nemění na faktu, že tvoříme pospolitost s našimi dědy a pradědy. Jedna země a jedno dědictví nás pojí s lidmi dávno zemřelými. Neseme si zkušenosti předchozích pokolení. A aniž si to uvědomujeme, jsme si blízko s lidmi, které jsme nikdy nepoznali. Věnujme se však tématu našeho semináře.

Pozemkové úpravy v každé zemi a v každé době vždy byly odrazem politických, hospodářských, ekonomických a právních poměrů v dotyčné zemi. Jsou nástrojem praktického uskutečňování zemědělské politiky vládnoucích vrstev. V každém období byly a jsou jiné důvody pro úpravu pozemkové držby a spolu s tím i jiné důsledky a způsoby provádění pozemkových úprav.

První historické zmínky o takovéto činnosti najdeme již v historické literatuře o starověkém Babylonu a Egyptě. První písemné právní a technické údaje o rozsáhlém a technicky jednotném uspořádání zemědělských pozemků však známe až ze starověkého Říma.

Období feudalismu

Počátek pozemkových úprav u nás můžeme spatřovat již v plánovitě zakládaných zemědělských sídlišťích při osídlování a kolonizaci od počátku vzniku našeho státu. Až do 12. století probíhala u nás tzv. vnitřní kolonizace, která se děla na úkor vnitrozemských lesů a pastvin. S růstem domácí populace i zájmů feudálů však dosud existující půdní fond již nestačil. Vzniká potřeba jeho rozšíření, ale domácí pracovní síly poddaných již nestačily. Feudálové, kteří půdu vlastnili, mohli pokračovat v jejím rozšiřování jen s využitím cizí pracovní síly. Hlavně v období tzv. **velké kolonizace** (12.-14. století) přicházejí němečtí a holandské kolonisté. Zakládání nových vesnic a organizace k nim patřícího půdního fondu byla svěřena tzv. *lokátorovi*. Většinou to byla osoba, která při svém povolání přicházela do styku s měřickými pracemi. Jeho úkolem bylo určení místa a způsobu zastavění vsi, vymezení a rozvržení půdního fondu na jednotlivé lány, určení hranic mýcení lesa, rozmístění půdy orné, pastvin, zahrad a zpřístupnění pozemků sítí cest, vytyčení odvodňovací sítě příkopů apod. Noví kolonisté zavádějí užívání pluhu a proto vzniká i nový protáhlý tvar pozemků. Počátkem 15. století je velká kolonizace v podstatě skončena. Hodnotíme-li tehdejší organizaci půdního fondu, řešení cestní sítě, tvarů pozemků, vodohospodářských opatření, delimitaci kultur, okamžité vytyčování a realizační práce, docházíme k závěru, že tyto úpravy byly nejdůležitější etapou vývoje pozemkových úprav v časovém rozpětí od 12. do 19. století.

V 18. století, po konfliktech mezi feudály a původními nezakoupenými zemědělci, pověřuje roku 1775 Marie Terezie F.A. Raaba provedením jeho návrhu **aboliční soustavy** na území Čech a Moravy. Podstatou tohoto návrhu bylo rozdělení půdy velkostatků, prodeje hospodářských budov a dobytka poddaným. Pod-

daný se stával dědičným nájemcem, původní majitel dostával od nájemce stálý roční plat buď v penězích nebo v obilí. Tato reforma byla provedena na panstvích komorních (státních), na panstvích královských měst, církevních a jezuitských. **Raabizace** probíhala od r. 1775 do r. 1785, kdy byla císařem Josefem II. zastavena. Byla provedena na 148 panstvích v Čechách a 69 na Moravě. Rozdělením dvorů velkostatků vzniklo v Čechách 128 nových vesnic a na Moravě asi 117 vesnic.

Raabizační práce byly řízeny ústředními orgány na základě právních, hospodářských a technických instrukcí a návodů, vyškoleným odborným personálem, který byl vybaven měřickými přístroji. Výsledně realizované pozemkové úpravy byly zobrazeny v raabizačních mapách a byly založeny písemné operáty tzv. geometrické tabely, což jsou první pozemkové knihy.

V Rakousku byla dvě opatření, která přímo zasáhla kořeny selského stavu a upravila jeho poměr k půdě a lidské společnosti a to nejen po stránce vlastnické, nýbrž i sociální.

Byl to patent Josefa II. z 1. 11. 1781 o zrušení nevolnictví a Patent ze 7. 9. 1848 a 7. 3. 1849 o zrušení svazku poddanského a robot a služeb pro vrchnost. Na základě patentů byl sedlák sice osvobozen a stal se vlastníkem půdy, nebylo však nic podniknuto aby plně, svobodně a nezávisle zvládnul zděděný majetek jako výrobní základnu po stránce technické a ekonomické. Náhlé uvolnění půdy mělo neblahé následky, půda se stala zbožím a vítaným obchodním artiklem a to zvláště těch, kteří neměli žádný vztah k zemědělství. Bylo podporováno rozbití statků a půda se stala předmětem nekalé spekulace.

Období kapitalismu

Kapitalismus v zemědělství je charakterizován tím, že značná část půdy je

soustředěna v rukou velkostatkářů, kteří se snaží zvětšovat výměru statků i jednotlivých pozemků.

Od roku 1848 však byly původní lány stále častěji rozdělovány při dědictví, kdy často byly rozdělovány jednotlivé pozemky. K dalšímu dělení a roztržštění pozemků dochází při odprodávání jednotlivých pozemků nebo jejich částí pro jejich zadluženost, věnem při sňatcích, při stanovování výměnku apod. Nemalý podíl na tržštění měla i výstavba technických děl, zvláště železnice, silnic, regulace toků apod. Tak se za několik generací změnil k nepoznání vzhled katastru. Neupravenost pozemkové držby je charakterizována zejména těmito znaky:

a/ rozptýlenost a rozdrobenost pozemků

Má mnoho příčin a vznikla jako důsledek původního osídlování krajiny již před mnoha staletími. V Českých zemích bylo v roce 1849 přibližně 18 milionů parcel. Podle toho hospodařil v té době zemědělec v průměru na 29 pozemcích a to nejen v různých polních tratích ale někdy i různých katastrech.

b/ nevhodný tvar pozemků

Vznik těchto pozemků (zejména úzkých a dlouhých) je opět velmi starého data a souvisí se zavedením pluhu do zemědělství. Další zhoršování pak vyplývalo z následného dělení protáhlých pozemků. U řemenových pozemků nebyly zvláštností pozemky šířky několika metrů a délky několika kilometrů.

c/ nepřístupnost pozemků

Na takové pozemky byl možný příjezd jen přes sousední pozemky. Vznikla tzv. vázanost obůrová, tj. vázanost v osevním postupu, aby projížděním po sousedních pozemcích nevznikaly škody na úrodě.

d/ nepravdivé tvary katastrálních hranic

Tvoření hranic areálů zemědělských obcí spadá rovněž do dávné doby. První úřední stanovení těchto hranic bylo provedeno na základě patentu Josefa II, „o zavedení pozemkového katastru“ v roce 1785. Tyto hranice vykazují menší či větší výstupky či zářezy. Katastrální hranice jako správní hranice obcí jsou v platnosti dodnes.

Plošné výměry pozemků zapsaných v josefském katastru nemohly vyhovět rostoucím požadavkům na přesnost v souvislosti s intenzivnějším obděláváním půdy, s růstem její ceny, s upřesňováním jejího výnosu a tedy i s požadavkem spravedlivého daňového výměru. Patentem z r. 1817 byl dán podklad pro založení tzv.

stabilního katastru, který se skládal z měřického a písemného operátu. Započalo se s poměrně přesným zaměřováním a mapováním celého území našich zemí v měřítku 1 : 2880 a toto mapové dílo bylo s přestávkami ukončeno r. 1843.

Lze říci, že v druhé polovině 19 století za vlády Františka Josefa, zažil svůj zlatý věk také český národ. Byly položeny základy jeho technického a hospodářského rozvoje. Česká kultura zejména hudební a výtvarná, zaznamenala první mezinárodní úspěchy. Ve školství i vědě se prosadila čeština jako plnoprávný jazyk. Řadový občan požíval tehdy tolika politických, lidských a občanských práv jako nikdy předtím a s výjimkou dvaceti let první republiky, ani dlouho potom.

Toto období se projevilo i v oboru pozemkových úprav, které zaznamenaly první dílčí úspěchy nejen v přijetí legislativních norem, ale i v realizaci scelování pozemků.

V roce 1849 se první rakouský hospodářský kongres, zásluhou Vlastenecké společnosti, usnáší na tom, aby rozvoj zemědělství byl řešen scelováním pozemků. V roce 1855 byl vypracován návrh 1. scelovacího zákona, který však nebyl realizován. Protože se potřeba scelování pozemků ukazovala stále naléhavější, docházelo ke scelovacím akcím dobrovolným. Prvním průkopníkem u nás a velkým propagátorem scelování byl starosta obce Záhlinice na Hané a říšský poslanec **František Skopalík**, který ve své obci provedl v letech 1856-1858 první scelování. Úspěch scelování byl tak podnětem pro dobrovolné scelování v dalších 31 obcích na Moravě.

Teprve v roce 1868 byl vydán *říšský arondační zákon*, který umožňoval dobrovolné směny pozemků. Přes částečné úspěchy, zejména na Moravě, bylo stále jasnější, že dobrovolné scelování není správným řešením, a že je nutné vydat zákon s použitím principu majority. Proto po získání zkušeností ze scelovacích prací pořádaných v německých zemích již delší dobu, vydává parlament ve Vídni po několikerém přepracování v roce 1883 **říšský rámcový zákon o scelování hospodářských pozemků**. Uvádí účel a zásady komasací, organizaci scelovacích úřadů, scelovací řízení a způsob hrazení nákladů.

V důsledku různé politické situace v českých zemích se vyvíjely rozdílně i pozemkové úpravy a scelování.

V roce 1884 byl přijat zemský zákon pro Moravu a v roce 1887 pro Slezsko. V roce 1888 je zřízena v Brně Zemská komise pro agrární operace, která řídila scelovací práce na Moravě. Na Moravě a ve Slezsku bylo od roku 1890 do roku 1940 provedeno scelení pozemků na území 323 obcí. V Čechách byla situace zcela odlišná. Na Čechy se říšský zákon nevztahoval, neboť český zemský sněm

nepřijal z kompetenčních důvodů vládní předlohu zemského zákona a jeho přijetí se nepodařilo prosadit ani v roce 1905. Důsledkem bylo, že až do roku 1940 se nemohlo v Čechách provádět scelování na základě právních norem, ale jen na základě dobrovolnosti a za 100 % souhlasu všech účastníků. Proto se od roku 1890 do roku 1940 podařilo na území Čech provést scelovací práce jen na území dvou obcí. Teprve v roce 1940 byla okamžitě rozšířena působnost moravských zemských scelovacích zákonů i na Čechy.

S pozemkovými úpravami úzce souvisejí pozemkové reformy a přidělovací řízení, od nichž mnoho vlastníků odvozuje původ svých nemovitostí.

První pozemková reforma se v naší zemi uskutečnila vydáním:

- a/ **Zákona záborového č.215/1919 Sb., o zabránění velkého majetku,**
- b/ **Zákona přidělového č. 81/1920 Sb., o přidělu zabrané půdy a o úpravě právních poměrů k ní,**
- c/ **Zákona náhradového č. 329/1920 Sb., o převzetí a náhradě za zabraný majetek pozemkový.**

Revize první pozemkové reformy byla provedena zákonem č.142/47 Sb., o revizi první pozemkové reformy a jeho novelizací, zákonem č. 44/48 Sb.

Nová pozemková reforma byla provedena zákonem č.46/48 Sb., o nové pozemkové reformě. Na zákon navazovaly předpisy vytvářející podmínky pro kolektivizaci zemědělství.

Po druhé světové válce se stále více ukazovalo, že dosavadní scelovací předpisy nevyhovují novým poměrům. Proto byly zahájeny práce na přípravě nového „scelovacího“ zákona, ve kterém by byly uplatněny všechny poznatky a požadavky pro vybudování moderního zemědělství založeného na soukromovlastnických vztazích.

Do popředí stále více vystupuje politické řešení zemědělské problematiky. Po přijetí zákona č. 142/1947 Sb., je přijat zákon o nové pozemkové reformě č.46/1948 Sb., a teprve potom je schválen další zákon č. 47/1948 Sb. **„o některých technickohospodářských úpravách pozemků** „(zákon scelovací), který obsahoval jednotné právní normy pro celou republiku.

Technicko-hospodářské úpravy pozemků (THÚP) však mohly stále ještě podstatnou měrou ovlivnit pozitivně vývoj našeho zemědělství k moderním formám hospodaření ať již soukromým, nebo družstevním.

V roce 1949 byl přijat zákon č.69/1949 Sb. „O jednotných zemědělských družstvech“, který dal pozemkovým úpravám zcela nový politický směr - co nejrychleji zavést tzv. socialistickou zemědělskou velkovýrobu.

Pozemkové úprav v období socializace vesnice

V období socializace zemědělství prodělávaly pozemkové úpravy tři hlavní etapy vývoje v souladu s postupem socializace výrobních vztahů v zemědělství.

První etapa spadá do období let 1950 - 1960, kdy vznikala JZD, avšak jejich členská a půdní základna nebyla ještě ustálená a často se měnila. Úpravy prováděné v této době se ještě řídily scelovacím zákonem č. 47/1948 Sb. Aby však byl zvýrazněn přesun důrazu z otázek technických a organizačních na otázky a problémy politicko-hospodářské, jsou projekty přejmenovány na „Hospodářsko-technické úpravy pozemků“ (projekty HTÚP).

Jednoduchý projekt HTÚP (JHTÚP) řešil jednoduchými způsoby scelení roztržštěných pozemků zemědělci tvořících družstvo do půdních celků v rámci stávající sítě polních cest, vodohospodářských zařízení a trvalých hranic jiných kultur.

V roce 1955 byl scelovací zákon nahrazen vládním nařízením č. 47/1955 Sb. „O opatření v oboru hospodářsko-technických úprav pozemků“ a poté i prováděcí vyhláškou č. 27 z roku 1958.

Na tuto vyhlášku navazovala jednotná metodika pro zpracování projektů JHTÚP, která byla vydaná v roce 1958. Do roku 1960 byla socializace vesnice v podstatě dokončena.

Druhá etapa socialistických pozemkových úprav probíhala od roku 1960 do roku 1972. Je to etapa, kdy družstva jsou organizačně a hospodářsky stabilizována. Dochází k prvnímu slučování malých družstev ve větší celky s výměrou do 1000 ha. Pro tato JZD se začínají zpracovávat projekty vyšší úrovně. V roce 1962 byla proto vydána metodika pro zpracování tzv. Souhrnných projektů HTÚP a k jejich provádění byly postupně vydány návody ve formě „Příruček pozemkových úprav“ díl I.-IV.

Souhrnný projekt HTÚP (SHTÚP) uplatňovaný v tomto období řešil další scelování pozemků do větších celků, ale současně obsahoval i návrhy na reorganizaci sítě společných zařízení, na nové uspořádání dopravních, vodohospodářských, rekultivačních či půdo-ochranných opatření. Cílem bylo maximální využití půdního fondu pro zemědělskou výrobu.

Hodnota projektů se posuzovala např. průměrnou velikostí pozemků, procentem zornění atd. V průběhu této etapy byl v převážné míře vytvořen obraz krajiny, který existuje v současné době. Konec této etapy předznamenalo plánování další intenzifikace zemědělské výroby. V letech 1971-1972 byly zpracovány „Okresní studie rozvoje koncentrace a specializace zemědělské výroby v kooperačních seskupeních“. Práce na projektech SHTÚP byly proce v roce 1973 zastaveny a projekční kapacita byla za-

měřena v letech 1973-1975 na zpracování „Generelů rozvoje koncentrace a specializace zemědělské výroby“.

Třetí etapa začíná po roce 1974 a počítalo se, že bude dokončena v první polovině devadesátých let. Po zastavení prací na projektech pozemkových úprav se zpracovaly pouze tzv. Generely pozemkových úprav (GPU), jejichž neblahým důsledkem bylo vytvoření „pozemkových bloků“, nekoordinovaného a násilného vytvoření půdních celků neodbornými zásahy do krajiny. Toto období vyústilo v násilné slučování podniků do seskupení o výměře několika tisíc hektarů. Pro ně se začínají dělat projekty **souhrnných pozemkových úprav (SPÚ)**, které se prováděly podle metodiky vydané ministerstvem zemědělství a výživy ČSR v roce 1976.

Tyto projekty měly řešit nejen organizaci půdního fondu a ekonomiku provozu těchto podniků, ale i ochranu a tvorbu krajinného prostředí. Většinou však v projektech převládlo jednostranné hledisko maximální využitelnosti mechanizace a snaha respektovat další ekonomické ukazatele. V posledním období se rovněž podařilo v mnoha směrech zlepšit úroveň projektů a byla v nich navrhována řada významných opatření směřující k zlepšení životního prostředí. Největší nedostatek však byl v realizaci výstavby po SPÚ. Většina navrhovaných opatření k ozdravení krajiny zůstávala pouze v návrhu. Po roce 1989 byla nastartována zcela nová etapa v historii pozemkových úprav.

Závěr

Závěrem mého vystoupení mi dovoluji připomenout, že na půdě tohoto vysokého učení se v roce 1932 z iniciativy vynikajícího prof. Nováka a pod záštitou ministra Dr. Milana Hodži konalo zasedání Československé Akademie Zemědělské k úkolům pozemkových úprav, zvláště scelovacích. Na tomto zasedání zazněla celá řada myšlenek, ze kterých bychom si měly vzít poučení i v dnešní době. Dovolte, abych některé ocitoval:

„Program pozemkové úpravy musí žádati, aby půda podléhala takovému právu, které by podporovalo její používání jako základny pro lidské bydlení a produktivní směry zemědělské i průmyslové a vylučovalo se její zneužití. V kruzích politických se chovají zbytečné obavy o stranické a zpolitizované provedení pozemkových úprav a buď se i nemístný odpor proti této blahodárné činnosti, která má trvale uzpůsobit jen poměry zemědělské výroby a s postavením a významem politických stran nemá nic společného. Nebylo dosud ve světě pokroku, aniž by ohrožené sobectví, krátkozrakost a pohodlná zvyklost nevyšly své „povážení o něm“.

Hospodářská technická úprava pozemková, prováděná na základě kva-

lifikované většiny, není omezení lidské svobody a zásah do vlastnického práva, nýbrž jest to omezení lidské svobody, namířené proti prospěchu a užítku celku při plném šetření práva vlastnického. Soukromé vlastnictví půdy nesmí být překážkou ve vývoji národa. Neslouží-li životu národa, aby měl dostati potravin, volnosti, vzduchu a světla kolem sebe, ztratila svou pravou cenu.

Půda není zboží, nebo pouhý kus majetku, nýbrž jest vlastní, domovinou, základnou rodinného a národního života a jeho hospodářského a etického uplatnění. Proto úprava pozemková musí být prováděna na stanovisku nejvyšších mravních zákonů.

Literatura:

P. H. Hořejš: Toulky českou minulostí. Díl 1. a 8. Praha

Studium Pozemkových úprav na Agronomické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně

Prof. Ing. František Toman, CSc.

Studium na vysokých školách, tedy i na Agronomické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, je organizováno podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách ve smyslu dalších doplnění a úprav (zákon o vysokých školách).

Agronomická fakulta je historicky nejstarší fakultou Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Svým vznikem navázala na dlouholetou tradici hospodářského oboru, který byl společně s oborem lesnickým prvním oborem na první samostatné československé státní Vysoké škole zemědělské v Brně založené již v roce 1919.

Agronomická fakulta nabízí v akademickém roce **2007/2008** studium v tzv. **třístupňovém prostupném systému** studia převážně v nově akreditovaných studijních programech:

- bakalářských
- magisterských
- doktorských

Bakalářské studijní programy jsou **tříleté**, ukončené závěrečnou bakalářskou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba

ba bakalářské práce. Absolventi obdrží osvědčení o závěrečné zkoušce a získají titul bakalář (**Bc.**).

Magisterské studijní programy jsou **dvouleté**, ukončené státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomové práce. Absolventi získávají titul inženýr (**Ing.**). Ke studiu v magisterském studijním programu mohou být studenti přijati na základě studijních výsledků v předchozím bakalářském studiu nebo na základě přijímacích zkoušek.

Přehled oborů studia akreditovaných na Agronomické fakultě s možností studia Pozemkových úprav

Bakalářské studijní programy

Obor: **Pozemkové úpravy, ochrana a využití půdního fondu**

Obor: **Agroekologie**

Magisterské studijní programy

dvouleté-navazující na program bakalářský

Obor: **Agroekologie**

Obor: **Rozvoj venkova**

Bakalářské studium v programu Zemědělská specializace - obor Pozemkové úpravy, ochrana a využití půdního fondu

Studium je zaměřeno na problematiku pozemkových úprav, ochrany půdního fondu a celkové péče o venkovskou krajinu. Absolventi získají základní teoretické a praktické znalosti pro řešení problematiky půdní úrodnosti, posuzování bonity a ceny půdy i základní znalosti a dovednosti z geodetických prací a budou schopni řešit problematiku zúrodnování půd a organizace půdního fondu. Praktické uplatnění absolventů je zejména v profesích zabývajících se půdou a péčí o ni, a to na pozemkových úřadech, v projekčních kancelářích, na katastrálních úřadech a na příslušných orgánech státní správy.

K profilujícím předmětům patří: Základy projektování, Hydraulika a hydrologie, Půdoznalství a geologie, Geodézie, Kartografie, Základy pozemkových úprav, Odvodnění a závahy, Terénní úpravy, Protierozní ochrana půdy, Ochrana

vodních zdrojů, Krajinné a územní plánování, Projektování pozemkových úprav, Klasifikace a ochrana půd apod.

Bakalářské studium v programu Zemědělská specializace - obor Agroekologie

Studium tvoří účelový celek disciplín technických, přírodovědných, zemědělských, ekologických, ekonomických a společenských, které souvisí s ochranou a tvorbou zemědělské krajiny a její ekologické stability. Absolventem je bakalář, jehož zájem je zaměřen k ekologické optimalizaci zemědělské krajiny. Je schopen realizovat např. krajinné plánování, rekvilivace, protierozní ochranu půdy, revitalizaci vodních systémů apod. s aspektem na ochranu přírody, krajiny a životního prostředí jako celku. Agroekologové nacházejí a budou nacházet uplatnění v těchto institucích: katastrální a pozemkové úřady, zeměměřičské a katastrální inspektoráty, zemědělské podniky a agrodružstva, obecní a krajské úřady, hygie-

nické stanice, firmy zabývající se zneškodňováním odpadů, projekční a stavební firmy apod. Dále se uplatní v podnikatelské sféře v oblasti ekologického zemědělství, agroturistiky, ekologického posuzování atd. Stěžejními předměty jsou: Environmentalistika, Ekologie, Dendrologie, Fytocenologie, Protierozní ochrana půd, Odpadové hospodářství, Ochrana přírody a krajiny, Malé vodní toky, Mikrobiologie prostředí, Hydrologie a hydraulika, Pozemkové úpravy, Sociologie a psychologie apod.

Magisterský studijní obor Rozvoj venkova

Na bakalářský obor Pozemkové úpravy, ochrana a využití půdního fondu navazuje magisterský studijní obor **Rozvoj venkova**. Profilujícími předměty jsou v tomto oboru jsou předměty Demografie venkova, Komunální odpady a skládkování, Obnova venkova, Krajinná ekologie, Lesnictví, Sanace a rekultivace, Agroturistika, Rurální sociologie, Tvorba a ochrana krajiny, Malé vodní nádrže, Vodárenství a čistírna odpadních vod, Zemědělská politika apod.

Magisterský studijní obor Agroekologie

Na bakalářský obor Agroekologie, navazuje magisterský studijní obor **Agroekologie**. Profilujícími předměty jsou v tomto oboru jsou předměty Čistší produkce, Podnikový management, Základy krajinného inženýrství, Krajinná ekologie, Lesnictví a funkce lesa, Sanace a rekultivace, Agroturistika, Zakládání a údržba zeleně, Rybníky a účelové nádrže, Vodní hospodářství, Krajinná a územní plánování, Ekologické zemědělství, Právo apod.

Příhlášky uchazečů o bakalářské a magisterské studium přijímá děkanát Agronomické fakulty každoročně do konce měsíce února (termíny jsou s patřičným časovým předstihem zveřejňovány mimo jiné i na WWW stránkách fakulty – <http://www.af.mendelu.cz>).

Podrobnější informace o studiu na Agronomické fakultě získáte:

- **Na studijním oddělení děkanátu Agronomické fakulty v Brně**
Telefon: 545 133 008, fax: 545 212 044

Na adrese: **Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Agronomická fakulta, Zemědělská 1, 613 00 Brno**

Na Internetu: <http://www.af.mendelu.cz/>
Elektronickou poštou: viktori1@mendelu.cz

Studenti budou přijati ke studiu na bakalářské obory na základě prospěchu na střední škole.

Studenti na navazujících magisterské obory budou přijati zejména na základě výsledků předcházejícího bakalářského studia.

Termíny související s přijímacím řízením pro akademický rok 2007/2008

Dny otevřených dveří:

1. prosince 2006 od 13 h, v místnosti A 01
12. ledna 2007 od 10 h, v místnosti A 01

Termín podání přihlášek ke studiu:

31. březen 2007 (bakalářské obory)
30. duben 2007 (magisterské obory)

Odborný seminář v okrese Olomouc

Ing. Jan Jílek, PÚ Olomouc

Dne 22. 9. 2006 se v Kulturním domě Těšetice v okrese Olomouc konal odborný seminář na téma „Zvýšení retenční schopnosti území a protipovodňová ochrana obcí na základě návrhů komplexních pozemkových úprav v okrese Olomouc“. Pořadatelem semináře byla Českomoravská komora pro pozemkové úpravy, oblastní pobočka Severní Morava, odborným garantem semináře byl Pozemkový úřad Olomouc ve spolupráci s vybranými obcemi okresu Olomouc.

Předmětem a cílem semináře bylo ukázat a vyhodnotit účinky již realizovaných společných zařízení komplexních pozemkových úprav zaměřených na snížení erozního účinku povrchově odtékající vody, zvýšení retenční schopnosti území, zpomalení odtoku vody ze srážek v podhorských a nížinných oblastech okresu Olomouc. Na semináři byla prezentována jak navržená, tak již realizovaná společná zařízení pozemkových úprav, financovaných z prostředků Pozemkového úřadu Olomouc, obcí, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Státního fondu životního prostředí, Evropské unie – Agentury SAPARD, Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a dalších zdrojů v okrese Olomouc. Tato opatření lze považovat za preventivní protierozní a protipovodňová opatření.

Seminář byl určen především pro pracovníky pozemkových úřadů, zemědělských agentur, státních institucí, obcí a pro zemědělskou veřejnost. Účastníci semináře se mohli orientovat v připravěném programu prostřednictvím sborníku, který byl k tomuto účelu vydán.

V dopoledních hodinách byly na programu přednášky a odpoledne proběhla presentace formou exkurze s odborným výkladem v k.ú. Těšetice, Vojnice, Skrbeň, Nedvězí a Majetín.

Seminář zahájila starostka obce Těšetice Hana Rozsypalová, která ve svém vystoupení představila obec v návaznosti na dokončenou komplexní pozemkovou úpravu a další aktivity obce z hlediska zlepšování životního prostředí.

V dopolední přednáškové části semináře, po úvodních vystoupeních starostky obce a zástupců pořadatelů, vystoupili jednotliví přednášející:

Na téma „Pozemkové úpravy pomáhají v ochraně proti povodním“ promluvil Ing. Kamil Kaulich, zástupce ředitele Ústředního pozemkového úřadu MZe Praha. Ten ve svém příspěvku vyzdvihl důležitost komplexních pozemkových úprav z hlediska protierozního a vodohospodářského, zdůraznil rozdíl mezi územním plánováním a komplexními pozemkovými

úpravami (při nich dojde k vyřešení vlastnických vztahů). Poukázal na problém s financováním pozemkových úprav. Komplexní pozemkové úpravy přispívají mimo jiné i k ochraně před „velkou vodou“, proto je nutné věnovat této problematice náležitou pozornost a finanční podporu.

S protierozními a protipovodňovými opatřeními v návrzích komplexních po-

zemkových úprav v okrese Olomouc přítomné seznámil Doc. Ing. Miroslav Dumbrovský, CSc., z Ústavu vodního hospodářství krajiny, FAST VUT Brno, který ve svém příspěvku osvětlil dva přístupy v protipovodňových opatřeních :

- **tradiční technický přístup** orientovaný převážně na snižování kulminací extrémních povodňových průtoků v řekách transformací povodňových vln v ochranných prostorech vodních nádrží a v inundacích vodních toků, spočívá v budování ochranných opatření v údolní nivě vodních toků (jako jsou vodní nádrže, suché retenční nádrže, řízené inundace, ohrázení vodních toků, zvýšení hrází, oddálení hrází od toku, rozšiřování a prohlubování koryt, přemístění objektů a zařízení mimo inundační území až po aplikaci mobilních prvků ochrany)
- **proces pozemkových úprav** navazuje na technická liniová a plošná opatření na vodním toku, který dává důraz na aplikaci systému komplexních opatření (návrh technických, biotechnických, organizačních a agrotechnických opatření v ploše povodí) ochrany a organizace povodí, majících vedle protierozní a protipovodňové ochrany také účinek ve zvýšení retenční schopnosti krajiny a zvýšení její ekologické stability.

Tyto dva přístupy se vzájemně nevyklučují, naopak se doplňují.

Zdůraznil, že návrhy komplexních pozemkových úprav a následné realizace Pozemkovým úřadem Olomouc jsou v souladu s dokumentem č. 382, schváleným vládou ČR dne 19. 4. 2000. V tomto dokumentu se mimo jiné klade důraz na preventivní, ale i efektivní ochranu před povodněmi, na nutnost využití kvalitních informací o geomorfologii území, rostlinném pokryvu a složení půdy s využitím moderní informační technologie umožňující modelování povodní.

Jako nedílnou součást účinnosti a funkčnosti celého systému realizovaných a stávajících společných zařízení označil pravidelnou údržbu těchto zařízení.

Navržená protierozní a protipovodňová opatření ve schváleném návrhu komplexní pozemkové úpravy v katastrálním území Plinkout jako řešení podhorských oblastí představil Dr. Ing. Petr Doležal z Agroprojektu PSO spol. s r.o. Brno.

Řešení protierozní a protipovodňové ochrany obce v rámci zpracování návrhu komplexní pozemkové úpravy v katastrálním území Grygov prezentoval Ing. Jan Pokorný z firmy GEODIS Brno, spol. s r.o..

Přednášku na téma "Funkční potenciál a efekt nově zalesněných ploch v rámci pozemkových úprav v k.ú. Horní Loděnice" přednesli Prof. Ing. Ilya Vyskot, CSc., a Ing. Jiří Schneider, Ph.D., z Ústavu lesnických staveb a meliorací, lesnic-

ké a dřevařské fakulty MZLU Brno. Ve svém výkladu zdůraznil několikanásobnou funkci lesů a to – bioprodukční, ekologicko-stabilizační, hydricko-vodohospodářská, edafická-půdoochranná, sociálně-rekreační a zdravotně-hygienická. Zvyšování efektu zalesnění je proces dlouhodobý, vycházející z růstových podmínek lesních ekosystémů. Predikovaná průměrná finančně vyjádřená celková hodnota celospolečenských funkcí lesů na 1 ha zalesněné plochy činí ve věku 100 let 3 653 tis. Kč.

S vlastní realizací opatření na zvýšení retenční schopnosti území zalesňováním zemědělsky nevyužívaných ploch na Lesní správě LČR Šternberk v katastrálním území Horní Loděnice přítomné seznámil Ing. Jiří Panzner – zástupce lesního správce, Lesy ČR – LS Šternberk. Koncem roku 2003 se začalo v souvislosti s ukončenými pozemkovými úpravami v k.ú. Horní Loděnice projednávat převedení cca 120 ha zemědělských pozemků do kategorie lesní půda. Pozemky byly v rámci jednoduché pozemkové úpravy upraveny a převedeny do lesního půdního fondu. Následně bylo zahájeno zalesňování. Je předpoklad, že zalesnění všech předmětných pozemků bude provedeno do konce roku 2009.

Ing. Antonín Kurfüst z Povodí Moravy s.p., závod Horní Morava v závěru dopoledního bloku přednášek seznámil přítomné se schopností opatření na zemědělských a lesních půdách ovlivňovat průtoky na vodních tocích v Povodí Moravy.

Po dopoledním bloku přednášek se

účastníci semináře vydali na prohlídku již realizovaných protierozních a protipovodňových prvků ochrany obce Vojnice, vybudovaných na základě schváleného návrhu komplexních pozemkových úprav.

Tato ochrana je založena na systému záchytných a svodných průlehů doplněných propustky, mostky a vtokovými objekty tak, aby voda při jarním tání a přívalových deštích byla odvedena na rozlivné plochy mimo intravilán. Tímto převedením povrchového odtoku z významné části povodí mimo zastavěnou část obce a jeho transformací v určené zóně rozlivu je významně snížena povodňová ohroženost obce. Vedle pozitivního vlivu z hlediska protipovodňové ochrany je realizací protierozního opatření výrazně omezen erozní smyv a transport splavenin. Vhodně vybudovaná protierozní a protipovodňová opatření také snižují objem povrchového odtoku. Zmenšují rychlost po povrchu stékající vody a zvyšují infiltraci povrchové vody do svrchní vrstvy půdy a po návrhu doprovodných organizačních a agrotechnických protierozních opatření při omezení pěstování širokořádkových plodin bez ochranného zapracování půdy bude zvýšena retenční schopnost krajiny.

Při pochůzce v terénu Ing. Václav Brtna vysvětlil fungování průlehů a účastníci si prohlédli svodný průleh SP2, jehož realizace byla ukončena v roce 2003. Dále účastníci shlédli svodný průleh SP3 s lávkou a mostem. Tento průleh odvádí vodu k rozlivné ploše mimo intravilán obce.

Následně se účastníci přesunuli do sousedního katastrálního území Skrbeň, kde shlédli nově vybudované biocentrum LBC 1 a biokoridory LBK 1a,b,c, které byly taktéž navrženy a následně realizovány na základě schváleného návrhu komplexní pozemkové úpravy. Biocentrum a biokoridory mají rozlohu 4,5 ha a výsadbu zajišťovala obec Skrbeň v celkovém nákladu 1,1 mil. Kč, které získala ze Státního fondu životního prostředí. Výsadba byla ukončena v roce 2004.

Další navštívené katastrální území, kde byla provedena a následně realizována komplexní pozemková úprava bylo Nedvězí. Protierozní opatření, vybudovaná na základě schváleného návrhu komplexní pozemkové úpravy, bylo v letech 1999 a 2000 vybudováno 5 hlavních polních cest, které jsou napojeny na místní komunikace nebo silnice. Tyto polní cesty plní funkci protierozní a krajinnotvornou. Podél polních cest byla vysazena liniová zeleň. Za účelem omezení povrchového odtoku vody v řešeném katastrálním území bylo nezbytné rozdělit svažité, plošně značně rozsáhlé pozemky s neúměrnou délkou svahu protierozními opatřeními liniového charakte-

ru (zasakovací travní pásy a protierozní meze doplněné liniovou zelení).

Po shlednutí realizovaných společných zařízení v k.ú. Nedvězí se účastníci přesunuli do obce Majetín, která je držitelem titulu "Obec roku 2005 Olomouckého kraje". Účastníky semináře uvítal starosta obce Ing. Mojmír Dočkal, který zdůraznil přínos pozemkových úprav pro obec a informoval účastníky o historii obce. Současně prezentoval některé stavby, které byly vybudovány z různých dotačních titulů (dům pro seniory, oprava školy, výstavba cyklostezky, úprava náměstí aj.), včetně pokračování v realizaci pozemkových úprav (suchý poldr, propustky).

Při řešení protipovodňové ochrany v rámci KPÚ v k.ú. Majetín bylo prioritou omezení nepříznivých účinků povrchového odtoku vznikajícího z rozsáhlého území (tvořeného dlouhým středně sklonitým svahem) do zastavěné části obce Majetín.

Doc. Dumbrovský a starosta obce připomněli, že protipovodňová ochrana byla zajištěna systémem zatravněných záchytných průlehlů s funkcí odváděcí, zaústěných z jedné části do svodného průlehu vedoucího po okraji pozemku a z druhé části po vhodné úpravě trasy průlehu do ochranné nádrže, jejíž okolí bylo ozeleněním zapojeno do územního systému ekologické stability (dále ÚSES). Návrh byl doplněn propustky a vtokovými objekty. Při pochůzce v terénu účastníci shlédli zatravněnou polní cestu v délce 1,6 km, jejíž výstavba byla ukončena v roce 2003 a realizace byla financována z prostředků Agentury SAPARD.

Z jednotlivých příspěvků přednášejících a ukázek přímo v terénu je patrné, že pozemkové úpravy, zvláště pak komplexní pozemkové úpravy, jsou nezbytným a potřebným nástrojem k protierozní ochraně půd, slouží mj. k ochraně a neškodnému odvedení vod při přívalových deštích mimo zastavěné části obcí a v neposlední řadě vytváří mnoho nových ekologicky významných elementů v krajině.

Organizátoři akce představili jen několik ukázek navržených a již zrealizovaných opatření v rámci společných zařízení při pozemkových úpravách, která dokazují nutnost a potřebnost pozemkových úprav nejen v okrese Olomouc. Spokojenost starostů obcí, kde již pozemkové úpravy proběhly, je toho důkazem.

Závěr semináře včetně vyhodnocení proběhl na nově vybudovaném "Ozdravném centru" v Majetíně. Bylo doporučeno, aby v následujících letech obdobný seminář proběhl na jiném pozemkovém úřadě v regionu.

Historie ČVUT Praha

České vysoké učení technické v Praze má svůj původ ve Stavovském civilním a vojenském pražském civilním učilišti, založeném před 300 lety Christianem Josephem Willenbergem. Císař Josef I. tuto myšlenku podpořil svým reskriptem z 18. ledna 1707, který nařizoval českým stavům zajistit výuku inženýrským disciplínám.

Počátky inženýrské výuky v českých zemích (1707-1800)

První veřejná inženýrská škola střední Evropy pod názvem Stavovská inženýrská škola v Praze byla za vedení svého zakladatele a prvního profesora Ch. J. Willenberga, uznávaného odborníka v opevňovacích pracích, zaměřena vojensko-fortifikačně. První absolventi se tak uplatňovali především jako důstojníci ve vojenských službách. V období působnosti jeho nástupce, malíře a architekta Jana Ferdinda Schora, a v letech 1767-1800, kdy inženýrskou školu vedl významný zeměměřický a vodohospodářský odborník František Antonín Linhart Berger, ztratila svůj vojenský charakter a přerostla ve školu převážně civilní inženýrskou. Tyto tři, na svou dobu vynikající osobnosti z oblasti stavební a železniční inženýrské, daly Stavovské inženýrské škole všestranně stavební ráz. V roce 1786 se výuka přemístila z Klementina do Dominikánské (Husovy) ulice, do budovy bývalého Svatojánského semináře. O rok později bylo Dekretem císaře Josefa I. rozhodnuto o spojení Stavovské inženýrské školy s Pražskou univerzitou.

Ještě k restitučním zemědělského majetku

Ing. Ladislav Vejvoda, ředitel PÚ Brno

Protože od začátku činnosti pozemkových úřadů uplynulo již 15 let a rozhodování o uplatněných restitučních nárocích v podstatě skončilo, dovoluji si dodatečně malé ohlédnutí za tímto obdobím s poukazem na některé obtíže a složitosti, které tento důležitý proces provázely.

Když bylo po roce 1989 rozhodnuto o nápravě či zmírnění některých majetkových křivd spáchaných v období nesvobody na soukromém vlastnictví, zahájily nově zřízené referáty okresních úřadů - pozemkové úřady - mimo jiné do té doby nevidanou a zcela ojedinělou činnost při navrácení odňatého zemědělského majetku a rozhodování o náhradách ze zdrojů státu tam, kde nebylo možno vlastníkům vrátit majetek původní.

Rychlost, se kterou byly restituční zákony přijímány však způsobila, že tyto zákony nebyly zdaleka dokonalé a v právní praxi způsobily značné problémy. Rovněž výchozí právní stav, osvědčující v té době existující právní vztahy k nemovitostem, byl v mnoha ohledech veden velmi nedokonale a neúplně, což odpovídalo dřívější „právní kultuře“ a společenskému vnímání vlastnictví. Přídělová řízení, nedokončená scelovací řízení a rozsáhlé majetkové přesuny v období 50tých let minulého století, zejména v období kolektivizace, nebyly většinou, i přes formální existenci příslušných předpisů, odpovídajícím způsobem evidovány a tento chaotický stav, preferující v evidencích vztahy uživatelů, se tak stal výchozím pro činnost, která měla upravit vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy rozvoje venkova a obnovit právní jistoty vlastníkům.

V tehdejší společenské situaci vložil zákonodárce odvážně a mimořádně do rukou správních úřadů kompetenci rozhodovat o vlastnictví k nemovitostem, příslušející obvykle z ústavních principů pouze moci soudní.

Předpoklad, že tento žádoucí proces proběhne takto rychleji, než cestou soudu nebo tehdy státních notářství se ukázal jako správný. Pozemkové úřady se statečně potýkaly s náporem netrpělivých žadatelů a zpočátku hektická činnost dostávala postupně přesnější právní rámce. I přesto však často musely pozemkové úřady samy, bez možnosti srovnání a při absenci ustálené judikatury improvizovat a řešit zásadní otázku, zda je správné odnímat věci lidem, kteří je nabyli v dobré víře a řádně vypořádali všechny svoje závazky vůči státu, který však, jak se v mnoha případech ukázalo, nebyl jejich řádným vlastníkem. A protože soudní praxe z počátku upřednostňovala spíše vlastnictví formální před skutečným stavem, řešily úřady zásadní problém, totiž aby svým rozhodováním nezpůsobily křivdy nové.

V roce 1993, po rozdělení republiky začal platit také lex specialis České národní rady k zákonu o půdě - zákon č. 243/1992 Sb., který nově vymezil a zpřesnil postavení oprávněných osob. Zákon č. 229/1991 Sb. - zákon o půdě - dozal pak do roku 1996 celkem osmi změn a doplnění, což se výrazně promítlo do rozhodování pozemkových úřadů a v některých případech rozkolísalo již mnohdy ustálené právní názory a východiska. V mnohých ohledech nedokonalý zákon o půdě však zůstal i přes snahu některých zákonodárců o jeho revizi a případné zrušení významným nástrojem rehabilitace soukromého vlastnictví. V dalším průběhu rozhodovacího procesu doznaly změn i některé zákony související, např. zákon o Pozemkovém fondu České republiky, zákon č. 95/1999 Sb. o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví

státu na jiné osoby, bylo vydáno Nařízení vlády č. 4/2000 Sb. k provedení zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a zrušena Vyhláška č. 427/1991 Sb. kterou se stanovovaly náležitosti návrhů pozemkových úprav. Také zákon č. 284/1991 byl nahrazen v roce 2002 zákonem č. 139/2002 Sb. s prováděcí Vyhláškou č. 545/2002 Sb.

Rovněž Katastr nemovitostí prošel v průběhu let významnými změnami, z nichž mnohé měly a mají úzkou návaznost na rozhodování pozemkových úřadů v restitučních řízeních. Byla změněna Vyhláška ČÚZAK č. 190/1996 Sb., kterou se provedl zákon č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných práv do KN a byl také novelizován samotný katastrální zákon č. 344/1992 Sb. ve znění zákona č. 89/1996 Sb. K 1. lednu 2003 vznikl také Katastr nemovitostí a nahradil tak do té doby vedené evidence nemovitostí.

Toto množství legislativních změn se velmi významně promítlo do rozhodování pozemkových úřadů a mnohdy postavilo pracovníky úřadů do nezáviděníhodných a obtížně řešitelných právních situací. Samotný postup správního řízení podle zákona č. 71/1967 Sb. „správního řádu“ často vytvářel situace, kdy bylo obtížné a často nemožné dodržet ustanovení tam obsažená, jako např. lhůty pro rozhodnutí. (Rozhodování úřadů v restitučních věcech je srovnatelné s prvoinstančním rozhodováním soudů, neboť jde o shromažďování a hodnocení podkladů a důkazů, často i o ohledání nárokových nemovitostí a jejich specifikaci a určení geometrickými plány, jejichž zhotovení prodlužuje každé řízení v řádu měsíců). Použití možnosti dané zákonem k prodloužení lhůt pro rozhodnutí odvolacím orgánem nebylo možno aplikovat opakovaně a nebylo možno je použít paušálně pro všechna podání. V odvolacích řízeních před Krajskými soudy docházelo často k diametrálně odlišným hodnocením identických věcí a docházelo tak k situacím, že vydaná rozhodnutí pozemkových úřadů nabyla právní moci až po několika letech poté, co prošla soustavou soudů včetně soudu Ústavního. Pak se ale velmi často stala příloha - součást správního rozhodnutí, onen geometrický plán - pro rozpor se stavem aktuálním v katastru nemovitostí neproveditelným s nutností vyhotovit nový geometrický plán, což jednak řízení dále prodlužovalo a bylo obtížně obhajitelné před Nejvyšším kontrolním úřadem nebo orgány ministerstva financí. Bylo-li v řízení shledáno podání jako nedůvodné, nebylo lze pro absenci potřebného institutu ve správním řádu takové podání zamítnout. Celkem čtyřikrát bylo upraveno znění výrokové části rozhodnutí a to jednak vlivem legislativních změn, reagujících na ekvivalenost poskytovaných náhrad a uhrazených přídělových cen a stanovujících časová omezení lhůt pro poskytování náhrad cestou Pozemkového fondu ČR, ale i pro odlišné právní názory na její znění v případech, kdy jde o evidentní věcnou nepřislusnost úřadu rozhodovat. V této věci dodnes existuje nesoulad mezi stanoviskem Vrchního soudu v Praze a akceptovaným stanoviskem Ústředního pozemkového úřadu MZe ČR, s nímž se ztotožňuje i Veřejný ochránce práv.

K zřejmě nejzásadnějšímu zásahu do procesu restitučních řízení došlo počátkem roku 2003, kdy byla nálezem Ústavního soudu č. 276/2001 Sb. zrušena část pátá zákona č. 99/1963 Sb. (Občanský soudní řád) a nová právní úprava platná od 1. 1. 2003 dopadla také na rozhodování pozemkových úřadů. Zásadní problém vyvstal při stanovení okamžiku, kdy rozhodnutí úřadů, vydaná podle ust. § 9, odst. 4) zákona o půdě, nabudou právní moci. Do 27. 5. 2003, kdy bylo v poradním orgánu ministra zemědělství rozhodnuto o novém znění poučení

v rozhodnutích pozemkových úřadů, byl dnem nabytí právní moci rozhodnutí den, kterým příslušný Krajský soud odmítl odvolání proti takovým rozhodnutím. Nově pak je možno proti pravomocným rozhodnutím pozemkových úřadů podat žalobu podle ust. § 246 a násl. o.s.ř. Právní moci nabývají rozhodnutí nově dnem, kdy byla doručena poslednímu účastníku řízení.

Byl-li proces restitucí nastaven od počátku jako jednorázově bezplatný pro osoby oprávněné, pak tato nová právní úprava vytvořila, podle mého názoru, určité nerovné postavení oprávněných osob v restitučních řízeních, neboť řízení probíhala do konce roku 2002 jiným procesním postupem s možností odvolání na rozdíl od řízení, probíhajících po 1. lednu 2003, kdy je oproti dřívějšímu postupu rozhodnutí úřadu neodvolatelné a lze proti němu podat pouze žalobu a při podání žaloby je nutno uhradit příslušný soudní poplatek. Soud pak sám rozhoduje o vlastnictví k nemovitostem. Navíc mnozí žalobci označují v podaných žalobách pozemkové úřady na straně žalovaného a mnohé soudy to připouštějí bez ohledu na skutečnost, že správní úřad nemůže být v probíhajícím soudním řízení vedeným podle § 246 a násl. o.s.ř. žalovaným. Jako další komplikující, avšak zřejmě právně průchodný postup plynoucí z díkce nového správního řádu, může nastat v případech, kdy někteří účastníci restitučního řízení před pozemkovým úřadem použijí postupu podle současného poučení - podají žalobu ve smyslu § 246 a násl. o.s.ř. a jiní současně využijí možnosti tzv. přezkumného řízení, dříve řízení mimoodvolacího, které zůstalo dále zachováno i v nové právní úpravě. Pozemkový úřad se pak může ocitnout v nejednoznačné situaci, kdy je na místě vyčkat rozhodnutí soudu, ale také postupovat podle např. zrušujícího rozhodnutí odvolacího orgánu, jímž zůstává Ústřední pozemkový úřad a nebýt nečinným ve smyslu ustanovení správního řádu a zákona č. 82/1998 Sb., s povinností vydat nové rozhodnutí. Institut přezkumného řízení nadřízeným správním úřadem a jeho možná aplikace v nově probíhajících řízeních není podle mého názoru organicky spjata s rozhodovací pravomocí obecných soudů při určování vlastnictví a vytváří dvojkolejnost v rozhodovacím procesu s možnými negativními věcnými a procesními důsledky jak pro správní úřad, tak pro zúčastněné osoby.

Rovněž přechod pozemkových úřadů do kompetence Ministerstva zemědělství a začlenění do odborů zemědělských agentur přinesl některé komplikace při administrování rozhodnutí a jejich označování ve vztahu k platným předpisům. Tyto problémy se již však naštěstí podařilo z větší části odstranit. Negativně se na rychlosti a plynulosti rozhodování promítají

také přetrvávající obtíže s financováním činnosti pozemkových úřadů z rozpočtu ministerstva, neboť tyto činnosti lze financovat pouze z národních zdrojů. Ustanovení nového zákona č. 500/2004 Sb. "správní řád", platného od 1. 1. 2006 na činnost pozemkových úřadů zásadně nedopadá, řízení se vedou podle zákona č. 71/1967 Sb. v pl. znění, vyjma nutnosti použití nového institutu usnesení v případech, kdy jsou nároky oprávněných osob zamítány.

Prozatím posledním zásahem do výroku rozhodnutí pozemkového úřadu je nutná reakce na nový postup Pozemkového fondu ČR při poskytování náhrad oprávněným osobám plynoucí z poslední novely zákona 229/1991 Sb. v pl. znění (zákonem č. 178/2006 Sb.), kterou byla zrušena 6-ti měsíční lhůta pro podání žádosti o finanční náhradu u restituentů a jejich dědiců a která zůstává nadále zachována pro postupníky nároků a Nález Ústavního soudu č. 531/2005 Sb., kterým se v rozhodnutích dosud užívaná 2 letá lhůta pro poskytnutí naturálních náhrad cestou PF ČR zrušuje pro restituenty a jejich dědice a původním oprávněným osobám tak již nadále pozemkové úřady lhůty nestanovují a jejich nároky uspokojí Pozemkový fond ČR do tří let od podání písemné výzvy.

Je potěšitelné, že celý rehabilitační proces obnovy a nápravy pokřivených majetkových vztahů zvládly pozemkové úřady v relativně krátkém čase, když za 15 let své existence rozhodly o cca 99 % uplatněných restitučních nároků. Nedořešeno zůstává větší množství nároků v Praze, Brně a jednotlivě v okolí větších měst, kde lze očekávat vzhledem k cenám pozemků zdlouhavá a náročná řízení. Je rovněž potěšitelné, že se pozemkové úřady se cíť vypořádaly s popsávanými problémy a bylo by na místě tuto velmi náročnou činnost a zejména její výsledky náležitým způsobem ocenit. Pozemkové úřady se nyní musí vypořádat s několika posledními stovkami restitučních věcí a ukončí tak etapu, ve které se oprávněným osobám navrátilo přibližně 1,3 milionu ha zemědělské půdy. Ty 232 000 uplatněných a téměř vyřízených restitučních nároků, reprezentujících další desetitisíce konkrétních nemovitostí, charakterizují nejen objem náročné práce, ale také schopnost pracovníků pozemkových úřadů, jejich erudici a zaujetí, s nímž k práci přistupovali. Byl tak vytvořen předpoklad pro další stabilizaci majetkových poměrů a zkulturnění krajiny – pro provádění pozemkových úprav.

Za několik málo let si již málokdo uvědomí, jak záslužnou, jedinečnou a náročnou práci odvedly pozemkové úřady při obnově zemědělského vlastnictví. A to byly, jsou a ještě nějakou dobu zřejmě budou, jak uvedeno výše, pozemkové úřady v restitučních řízeních na legislativní „pionýrské ztece“.

Recyklace asfaltových vozovek

Novinkou mezi technologiemi dopravního stavitelství v ČR je metoda recyklace asfaltových vozovek za studena na místě. Na rozdíl od klasické technologie umožňuje opravit více kilometrů vozovky při stejných investicích a navíc je šetrnější k životnímu prostředí.

Při recyklaci se zpracovávají původní materiály z porušených vozovek, čímž se snižuje objem odpadů i těžké stavební dopravy.

Díky úspoře materiálu, zkrácení doby rekonstrukce a minimalizaci dopravních omezení se snižují náklady a rekonstruovaná vozovka má vyšší únosnost, trvanlivost, odolnost proti vodě i mechanickému opotřebením.

Technologie spočívá v soupravě strojů, kterou tvoří silniční fréza, stroj CRMX2, sběrač směsi, finišer popř. grader a těžké hutnicí válce. Součástí „vlaku“ jsou i zásobníkové cisterny na hydraulické přísady. Motorem sestavy je silniční fréza s možností frézování až do hloubky 350 mm, jež výkonem 950 HP táhne a tlačí celou sestavu. Srdcem recyklačního vlaku je stroj CRMX2 (s průměrným výkonem 400 t/hod.), který zabezpečuje výrobu homogenní směsi s omezenou velikostí zrn a rovnoměrnou křivkou zrnitosti recyklovaného kameniva pomocí síťového třídíče, rotačního drtiče a dvouhřídelového lopatkového mísiče. Dávkování přísad řídí počítač. Dávkování cementu/vápna je formou suspenze nebo přímého dávkování suché směsi prostřednictvím frézy. Při použití cementového mléka je jeho výroba zajištěna v cisternách s nuceným mícháním. Asfaltová emulze, jejíž cirkulaci si zajišťuje stroj CRMX2 sám, je dávkována do mísiče ze zásobníku. Homogenní směs vypadává z mísiče v podélné hrázce na zem, která je sběračem podávána do násypky finišeru a pokládána v požadovaných sklonech k následnému hutnění. Povrch recyklované vrstvy se uzavře dvouvrstvým nátěrem s podrcením popř. mikroobercem a nebo se překryje hutněnými asfaltovými vrstvami.

Trend studené recyklace vozovek, jež je běžně využíván v evropských státech, zavedla do svého výrobního programu divize Dopravního stavitelství společnosti Skanska jako první v ČR a na Slovensku. (ZK, re) Foto: Skanska DS, a.s.

ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK, zjednodušené podlimitní řízení

Ing. Jiří Blažek, Brno

V roce 2005 byl zadán pomocí veřejných zakázek celkový objem ve výši 402,9 mld. Kč., z toho pak

- nadlimitní zakázky činily 109,0 mld. Kč
- podlimitní zakázky činily 74,6 mld. Kč
- veřejné zakázky malého rozsahu 219,3 mld. Kč

Výsledkem zadání veřejné zakázky má být účelné, hospodárné a efektivní vynakládání peněžních prostředků.

Z předložené struktury zadání veřejných zakázek lze dovozovat, že ne vždy se daří zajistit další podmínky veřejných zakázek a to:

- hospodářskou soutěž
- konkurenční prostředí

Většina finančního objemu je zadávána formou zakázek malého rozsahu, tj. pod hodnotu 2,0 mil. Kč u jedné zakázky, kde lze vyzvat pouze jednoho uchazeče. V daném případě musí zadavatel dodržet zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Porušení těchto zásad Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nekontroluje, neboť mu zákon takové oprávnění neposkytuje. Zadavatelé často rozdělují veřejné zakázky na části tak, aby tím došlo ke snížení předpokládané hodnoty pod zákonem stanovený finanční limit. Tato skutečnost není postihována kontrolními orgány. Obtížná pozice zadavatelů je u tzv. „smíšených“ veřejných zakázek na dodávky, služby nebo stavební práce, jenž jsou uvedené v odstavci 2 zákona příslušného paragrafu 8, 9 nebo 10.

Právní předpisy

Dnem 1. 7. 2006 nabyl účinnosti zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Zároveň byl zrušen zák. č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Zadávání veřejných zakázek a související úkony zahájené přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách se dokončí podle dosavadních předpisů.

Článek I - Základní právní předpisy

- 1.1. Zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách,
- 1.2. Zák. č. 138/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o veřejných zakázkách,
- 1.3. Vyhl. č. 326/2006 Sb., o podrobnostech atestačního řízení pro elektronické nástroje, náležitostech žádosti o atest a o výši poplatku za podání žádosti o atest,
- 1.4. Vyhl. č. 328/2006 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů řízení o přezkoumání úkonů zadavatele pro účely zákona o veřejných zakázkách,
- 1.5. Vyhl. č. 329/2006 Sb., kterou se stanoví bližší požadavky na elektronické prostředky, elektronické nástroje a elektronické úkony při zadávání veřejných zakázek,
- 1.6. Vyhl. č. 330/2006 Sb., o uveřejňování vyhlášení pro účely zákona o veřejných zakázkách,
- 1.7. Vyhl. č. 331/2006 Sb., kterou se mění vyhl. č. 36/2006 Sb., o ověřování shody obsahu nebo kopie listiny o ověřování pravosti podpisu,
- 1.8. N.V. č. 304/2006 Sb., o přepočtu finančních částek stanovených v zákoně o veřejných zakázkách v eurech nebo českou měnou,

1.9. Zák. č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesních řízeních (Koncesní zákon),

1.10. Vyhláška č. 217/2006 Sb., kterou se provádí koncesní zákon.

V příspěvku uvedu tři nejfrekventovanější druhy zadávacích řízení

- I. Zjednodušené podlimitní řízení
- II. Jednací řízení bez uveřejnění, které patří mezi povinné zadávací řízení, avšak výrazně odlišné a od nepovinného druhu zadávacího řízení

III. Veřejné zakázky malého rozsahu

I. Zjednodušené podlimitní řízení

Dané zadávací řízení lze zařadit mezi omezená soutěžní prostředí, protože zadavatel vyzývá omezený počet zájemců. Podmínky použití uvozuje ustanovení § 25 zákona, zadání se vztahuje pouze na podlimitní veřejné zakázky pro předpokládanou hodnotu a zadavatele.

1. Veřejná zakázka na dodávky a služby veřejný zadavatel
 - a) Česká republika, státní příspěvková organizace, limit 2,0 až 4,290 mil. Kč
 - b) Územní samosprávný celek, jiná právnická osoba, limit 2,0 až 6,607 mil. Kč
2. Veřejné zakázky na stavební práce, veřejný zadavatel bez rozlišení, limit 2,0 až 20,0 mil. Kč, vždy bez DPH.

Podmínky zadávacího řízení a závazný postup zadávání je uveden v následujících ustanoveních:

A. Ustanovení § 38

- veřejný zadavatel písemnou výzvou vyzývá nejméně 5 zájemců (§ 17 písm. n) k
 - podání nabídky
 - prokázání splnění kvalifikace
 to znamená, vyzvat takové zájemce, kteří jsou skutečně schopni splnit tyto požadavky zadavatele (viz. § 17 písm. e). Zadavatel nesmí vyzývat opakovaně stejný okruh zájemců. Písemnou výzvu musí uveřejnit:
 - vhodným způsobem, např. na svých webových stránkách, úřední desce, v místních novinách
 - po celou dobu trvání lhůty pro podání nabídek.

B. Obsah písemné výzvy, minimální rozsah:

- identifikační údaje zadavatele
- specifikace druhu a předmětu veřejné zakázky
- zadávací dokumentace, přístup k dokumentaci, podmínky poskytnutí
- lhůta a místo podání nabídek
- požadavky na prokázání splnění kvalifikace. Splnění základních a profesních kvalifikačních předpokladů se prokazuje předložením čestného prohlášení (§ 62 odst. 2)
- údaje o hodnotících kritériích podle § 78.

C. Lhůty pro podání nabídek (§ 39 odst. 3, písm. b)

- lhůta nesmí být kratší než 15 dnů
- u naléhavých objektivních důvodů nesmí být kratší než 7 dnů
- zadávací lhůta není stanovena zákonem, stanovuje ji zadavatel.

D. Zadávací dokumentace se zpracovává v neomezeném rozsahu odpovídající předmětu veřejné zakázky. Obsah a technické podmínky jsou vymezeny v ustanoveních § 44 až 49 zákona.

Za správnost a úplnost zadávací dokumentace odpovídá zadavatel. Zadavatel není oprávněn požadovat po uchazeči úpravu, upřesnění nebo přepracování zadávací dokumentace. Rozsah, obsah a struktura předmětu plnění je vždy ve výlučné pravomoci zadavatele.

Zadavatel zašle (předá) zadávací dokumentaci do dvou dnů ode dne doručení žádosti dodavatele.

Pokud uchazeč požádá o dodatečné informace nejpozději 5 dní před uplynutím lhůty pro podání nabídek, zadavatel musí doručit tuto informaci nejpozději 3 dny ode dne doručení žádosti dodavatele.

O prohlídce místa plnění musí uchazeč požádat nejpozději 7 dnů a prohlídka se uskuteční nejpozději 5 dnů před uplynutím lhůty pro podání nabídek.

E. Požadavky na kvalifikaci

Veřejný zadavatel je povinen omezit rozsah požadované kvalifikace pouze na doklady a informace bezprostředně související s předmětem veřejné zakázky.

Požadavky na kvalifikační dokumentaci je veřejný zadavatel povinen zpřístupnit na své internetové adrese (§ 17 písm. g). U zjednodušeného podlimitního řízení i jiným vhodným způsobem (úřední deska, místní tisk apod.). Vždy se jedná o základní (§53) a profesní (§ 54) kvalifikační předpoklady (ZKP, PKP).

Splnění ZKP a PKP se u podlimitní veřejné zakázky prokazuje předložením čestného prohlášení. Zadavatel může v souladu s ustanovením § 62 odst. 2 požadovat doklady dle § 53 odst. 2, tj.:

- výpis z evidence Rejstříku trestů
- evidence daňových nedoplatků
- nedoplatky na pojistném a na penále na sociální zabezpečení.

Z profesních kvalifikačních předpokladů musí uchazeč doložit výpis z Obchodního rejstříku či jiné obdobné evidence.

Ostatní profesní kvalifikační předpoklady může prokázat prostřednictvím subdodavatele a doložit uzavřenou smlouvou.

Ekonomické a finanční kvalifikační předpoklady (EFKP - § 55) a technické kvalifikační předpoklady (TKP - § 56) nemohou být předmětem kritérií hodnocení (§ 78). Tato kritéria buď splní uchazeč nebo je splní uchazeč prostřednictvím subdodavatele (podmínkou je doložení uzavřené smlouvy) nebo je předmět veřejné zakázky plněn několika dodavateli společně. V případě společného plnění jsou povinni současně s ostatními doklady předložit smlouvu z níž vyplývá, že jsou vůči veřejnému zadavateli a třetím osobám zařazení společně a nerozdílně po celou dobu plnění veřejné zakázky.

F. Ostatní úkony při zjednodušeném podlimitním řízení

- a) Jistotu (§ 67) do výše 2% předpokládané hodnoty veřejné zakázky lze požadovat. Upozorňuji, že se tím omezuje přístup začínajícím nebo malým dodavatelům.
- b) Nabídka dle § 68 ve spojení s § 71 odst. 8 musí obsahovat:
 - návrh smlouvy podepsaný osobou oprávněnou jednat jménem či za uchazeče
 - prohlášení, že je uchazeč vázán svou nabídkou po celou dobu zadávací lhůty

Poznámka:

Zadávací lhůtu stanovuje zadavatel, nesmí být v rozporu s ustanoveními § 82, 83 zákona.

- čestné prohlášení popř. doklady prokazující splnění kvalifikace
 - další součásti požadované zadavatelem.
- c) Otevírání obálek, posuzování a hodnocení nabídek probíhá obdobně jako u ostatních povinných druhů zadávacích řízení. Otevírání obálek musí být provedeno do 30dnů od termínu pro podání nabídek. Uchazeč má právo účastnit se otevírání obálek, není to však jeho povinnost. Komise pro posouzení a hodnocení nabídek má mít jednu třetinu členů odborně způsobilých. Komise pro posouzení a hodnocení nabídek může plnit funkci komise pro otevírání obálek. Zadavatel je povinen uchazečům zpřístupnit protokol o otevírání obálek elektronickými prostředky. Komise pro posouzení a hodnocení nabídek musí posoudit mimořádně nízkou nabídkovou cenu (§ 77) ve vztahu k předmětu zakázky (v předpokládané hodnotě).
 - d) Hodnotící kritéria (§78) a výběr nejhodnější nabídky (§ 81) Pokud bude základním hodnotícím kritériem zvolena ekonomická výhodnost nabídky, pak vysoce náročná bude povinnost zadavatele stanovit objektivní transparentní a vyhodnotitelná dílčí kritéria hodnocení. Zákon ani žádná vyhláška tato dílčí kritéria nestanovuje. Dílčí kritéria mohou být matematická, porovnatelná nebo i individuální, vždy však kvantifikovatelná, navíc umožňující zpětný propočítání a kontrolu postupu hodnocení. Nabídková cena se posuzuje vždy bez DPH (§ 79). Komise musí vypracovat zprávu o posouzení a hodnocení nabídek (§ 80) s odůvodněním výběru nejhodnější nabídky. Oznámení o výběru nejhodnější nabídky zadavatel odešle do 5-ti pracovních dnů po rozhodnutí.
 - e) Uzavření smlouvy (§ 82) Zákon neukládá zadavateli užít konkrétní druh – typ smlouvy a dobu smluvního závazku. Výběr vhodného druhu smlouvy, včetně stanovení obsahu závazku, je zásadní pro řádné plnění a dokončení – vyúčtování veřejné zakázky. Z tohoto důvodu je přesná a úplná specifikace zadávací dokumentace rozhodná, především při stanovení
 - obchodních podmínek,
 - platebních podmínek,
 - technických podmínek,
 - způsobu zpracování nabídkové ceny (nejslabší místo zadávání veřejných zakázek),
 - podmínek, za nichž lze překročit vyšší nabídkové ceny, a u stavebních prací,
 - definování výkazu výměr (vyhl.č. 239/2004 Sb., která stanovila obsah a rozsah zadávací dokumentace stavebních prací, byla zrušena),
 - principy rozšíření, zúžení předmětu plnění, proceduralní vztah: změnové listy – fakturace – dodatek smlouvy. Vlastní smlouvu nelze upravit, měnit v části jenž byly obsahem hodnotících kritérií. Smlouvu nelze uzavřít před uplynutím patnáctidenní lhůty pro podání námitek .
 - f) Námítky (§ 110, §111) Zdůvodněné námítky lze podat do 15-ti dnů
 - od domnělého porušení zákona
 - od oznámení o výběru nejhodnější nabídky
 - proti vyloučení
 Zadavatel do 10-ti dnů od obdržení námítky provede přezkoumání a rozhodne, zda:
 - námítkám vyhoví, stanoví způsob provedení nápravy

PŘIHLÁŠKA
do 1. ročníku veřejné celostátní soutěže

**O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách
v roce 2006**

Název a adresa pozemkového úřadu:

Kategorie společného zařízení:

Realizované zařízení (název, lokalita):

Stručná anotace stavby(zařízení):

Projektant pozemkových úprav:
(Souhlas, razítko a podpis)

Projektant zařízení (autor realizačního projektu):
(Souhlas, razítko a podpis)

Dodavatelská firma/název:
(Souhlas, razítko a podpis)

IČ:

Poznámka: „Stručné hodnocení pozemkového úřadu na str. 2 přihlášky.

Stručné hodnocení pozemkového úřadu:

Kontaktní jméno pracovníka pozemkového úřadu:

Datum:

Potvrzení úhrady prezentačního poplatku:

Razítko, podpis

Zadávání veřejných zakázek ...

Dokončení článku ze strany 25

- námitkám nevyhoví, pak nesmí po dobu 45-ti dnů uzavřít smlouvu.

Uchazeč může podat (do 10-ti dnů od obdržení rozhodnutí zadavatele) žádost o přezkoumání úkonů zadavatele k Úřadu.

g) Ukončení veřejné zakázky

Zrušení zadávacího řízení (§ 84) si zadavatel nemůže vyhradit bez udání důvodu. U zjednodušeného podlimitního řízení (ZPŘ) je oprávněn zrušit zadávací řízení do doby uzavření smlouvy.

Písemná zpráva není povinná (§ 85), lze si u ZPŘ doporučit jako důkazní prostředek.

Veřejný zadavatel je povinen do 48 dnů po uzavření smlouvy odeslat oznámení o výsledku zadávacího řízení k uveřejnění. Sankce za nedodržení postupů stanovených zákonem pro zadávání veřejných zakázek může uložit:

- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve výši 5% z ceny zakázky, max. 10 000.000,- Kč (§120)
- Nejvyšší kontrolní úřad cestou finančních úřadů jako:
 - Odvod do výše neoprávněně použitých prostředků
 - Penále ve výši 1 promile za každý den, až do výše ceny dílaUpozorňují, že u veřejných zakázek nelze poskytnout zálohy na období delší jak jedno roční čtvrtletí. Omezení je dáno rozpočtovými pravidly
- Finanční úřad

II. Jednací řízení bez uveřejnění (JŘBU)

Podmínky použití JŘBU zákon vymezuje v ustanovení § 23 a lze je rozdělit na:

- obecné, uvedené v odstavci 1 až 4
- speciální, uvedené v odstavci 5 až 9

Z obecných podmínek je náročná aplikace odst. 4, neboť v písmenu a) se uvádí pro použití:

- technické důvody, pod které lze zařadit technickou slučitelnost, neslučitelnost s původní zakázkou, technická řešení chráněná obchodním tajemstvím, smluvně chráněné výrobní nebo technologické postupy
- umělecké důvody, především ochrana porušení autorských práv dle zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském
- ochrana výhradních práv, např. chráněných průmyslových práv (patent, užitný vzor, průmyslový vzor, ochranná známka, apod.)
- duševní vlastnictví, např. know how.

U písmene b) lze uvést: havárie, živelní pohromy, ohrožení zdraví a života lidí, přímé a nevrátelné poškození životního prostředí.

U speciálních podmínek použití potíže činí právně uplatnění odst. 7, neboť rozlišuje:

a) dodatečné stavební práce nebo dodatečné služby

Pro užití daného způsobu zadání jsou důležité následující podmínky:

- dané práce nebyly obsaženy v původních zadávacích podmínkách
- nemohou být technicky nebo ekonomicky odděleny od původní veřejné zakázky
- jsou nezbytné pro dokončení předmětu původní veřejné zakázky.

Při splnění podmínek lze rozšířit zakázku, pokud celkový rozsah nepřekročí 20% ceny původní veřejné zakázky. V daném případě doporučuji užít ustanovení o rezervách.

III. Veřejné zakázky malého rozsahu

Veřejné zakázky malého rozsahu jsou ustanovením § 18 odst. 3 vyjmuty z režimu zadávání dle zákona o veřejných zakázkách. Veřejný zadavatel je však povinen dodržet zásady uvedené v § 6, tj.:

- dodržet zásady transparentnosti,
- rovného zacházení,
- zákazu diskriminace.

Záleží na veřejném zadavateli, zda vypracuje pro zadávání vnitřní směrnici, metodický pokyn, resp. nechá na svém volném uvážení, jak bude postupovat.

Doporučuji vždy přiměřeně, ale v minimálním rozsahu užít zadávacího postupu požadovaného pro zjednodušené podlimitní řízení.

PROLAND - software pro zpracování pozemkových úprav

Dokončení článku ze str. 15

Kontroly

Aplikace PROLAND disponuje rozsáhlým aparátem kontrol. Jde především o kontroly vstupních podkladů, kdy se např. ověřuje soulad mezi grafikou (katastrální mapou, mapou parcel zjednodušené evidence) a písemným operátem. Další kontroly testují mapu nového rozmístění pozemků. Dokáží najít a případně i automaticky odstranit řadu dílčích nesrovnalostí, které se při tak komplikované činnosti, jakou navrhování nových pozemků bezesporu je, mohou velmi snadno vyskytnout. Kontrola také zajišťuje možnost akceptace mapy návrhu jako nové digitální mapy, po doplnění čísel bodů, vnitřní kresby a dalších nezbytných prvků.

Nový výměnný formát

Přestože stávající právní předpisy zatím nevyžadují použití nového výměnného formátu VFK pro import výsledků pozemkových úprav do ISKN (vyhláška 190/1996 Sb. v platném znění hovoří pouze o výměnném formátu schváleném ČÚZK, což splňuje i starý formát VKM; pokyny ČÚZK č. 30 se zabývají pouze geometrickými plány), uživatelé aplikace PROLAND jsou připraveni vyhovět potřebám katastrálních pracovišť a předat výsledky pozemkových úprav ve formě změnových vět VFK. V této oblasti firma GEPRO zúročila bohaté zkušenosti s tvorbou změnových vět pro geometrické plány. Soubor VFK s výsledky pozemkových úprav by měl podle požadavků ČÚZK obsahovat navíc oproti geometrickým plánům přiřazení parcel ke stávajícím listům vlastnictví, což

PROLAND plně respektuje. Vlastní funkce pro export pozemkových úprav VFK byla pojata obecně a umožňuje vytvořit změnové větvy i v případě, že projekt pozemkových úprav byl zpracován jiným softwarem.

PROLAND reaguje na typické požadavky uživatelů, kteří se zabývají problematikou pozemkových úprav, kteří s aplikací rostou a svými připomínkami dokáží ovlivnit směřování dalšího vývoje.

Kompatibilita systémů PROLAND, MISYS a KOKEŠ umožňuje výhodné sdílení zpracovávaných dat i používaných funkcí jednotlivými účastníky v procesu pozemkových úprav. Geodeti, projektanti PÚ i pracovníci pozemkových úřadů tak mají k dispozici nástroje a technologie, které pokrývají naprostou většinu jejich požadavků. Nejjednodušší způsob, jak se se systémy PROLAND, MISYS nebo KOKEŠ seznámit podrobněji, je bezplatně si je zapůjčit k vyzkoušení.

**Fotografie k článku „Studie protierozní a protipovodňové ochrany
v povodí Černovického potoka“ v katastrálním území obce Pořín**

